

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.

Nyitási sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, május 9.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: A színház kapuzárása.
- A képviselőház ülése.
- Török-bolgár háború.
- Az ex-lex eseményei.
- Az utcák rendezése.
- A seprői vértüred.
- A lonógépek ügye.
- A pécek sztrájkjának.
- Leányasszonyok ügyvéd.
- Az aradi szocialista-vezér a seprői zendülésről.
- Fegyháza itélt fogorvos.
- Tárca: Menyháza és vidéke. Írta: Hajnal A. dr.
- Regény-Csarnok: Klára grófnő. Fordította: Ritt Gyula.

A színház kapuzárása.

Arad, május 8.

Kendi Margit nyitotta meg Nemzeti színházunk kapuit és Katalin cárnő zárta be... A dráma komor szelleme vezetett be bennünket a színházba és az operett könnyed muzsája bucsuztatta el a közönséget onnét.

Kapunyitástól kapuzárásig 214 színházi esténk volt és ha végig tekintünk a színházi iroda által kibocsájtott statisztikai kimutatáson, tiszta képét kapjuk annak, hogy Zilahy igazgatása alatt a színház mivel foglalatostkodott, mennyiben felelt meg annak a kötelezettségének, melyet a színház hivatása előír, és melyet Zilahy igazgató programjának kifejtésekor betartandónak ígért.

A színügyi bizottság végre-valahára

felébredt lethargiájából, és színházunk ügyével többet foglalatostkodott, mint eddig és nemcsak mint ellenőrző közeg, hanem mint tanácsadó is iparkodott megvédeni a közönség jogos igényeit és támogatni az igazgatót nehéz föladatának megfelelésében.

A közönség, mint legilletékesebb forum jelentkezett ez évben is és ha az irányításban valakinek van része, akkor a közönségnek volt, mely nem kereste soha az elveket, nem bölcsekedett és nem tárgyalt, hanem ítélkezett a saját érvei, a saját meggyőződése alapján és sohasem törődött azzal, hogy a hivatásos közegek, vagy a hatóságok milyen elvi álláspontot foglaltak el, vagy minő meggyőződéseket vallanak.

A befejezésre jutott színi évad azt az igazságot juttatta érvényre, hogy az a színigazgató felel meg hivatásának és feladatának, aki megtalálja a módját, hogy a színügyi bizottság által előírt utat betarthassa és megtalálja a módját annak, hogy a közönség igényei minden tekintetben kielégítésre találjanak. — Van még egy harmadik forum is, melyről az igazgatónak megfeleledkeznie nem szabad, és ez a bíráló.

Már most az a kérdés merül fel épen kapuzárás napján, hogy Zilahy igazgató megtalálta-e e három faktor összhangzatát, működésében sikerült-e neki e három irányító közeg jogos követelményeinek megfelelni.

Mielőtt e kérdésre a választ megadnánk, szükséges közelebbről megvizsgálni, hogy a színügyi bizottság, a közönség, a bíráló miket követelt, hogy követelése jogos volt-e és ha egyik-másik követelésnek a színház igazgatósága eleget nem tett vagy nem tehetett, érheti-e őt valami vád, vagy ha ellenkezőjét tette annak, amit neki előírtak, terheli-e őt valami mulasztás.

A lezajlott színi évad a színügyi bizottság működésére vonatkozólag érdekes tapasztalatokat nyújtott és igazságokat szűrt le. A színügyi bizottság hatásköre pontosan körülírva nincsen és miután egy ily szabályzat nem létezik, megeshetett az, hogy — mint régen volt — a bizottság semmit sem csinált, avagy megeshetett az, hogy — mint az most volt — többet csinált, mint amennyit a hatásköre megenged.

Határozottan ki kell jelentenünk, hogy a hatáskör nem lehet más, mint az, hogy a színigazgató a színházunk méltóságának méltó műsort tartson, hogy erkölcsi szempontból a színpad nivóját ne sülyeszse, hogy a társulat személyzete, a karok, a zenekar, a kiállítás, a díszletezés, a bu-torzat, a ruhatár a közönség jogos igényeinek megfeleljen.

Ez a színügyi bizottság feladata, de mihelyt egyes szereplők, színészek vagy színésznők klaszifikációjába bocsájtkozik, mihelyt egyesek felett olyképp bírál, hogy elcsapassék, megtartassék, első vagy má-

Menyháza és vidéke.

(Főolvasás. Tartotta az országos turista-egylet budapesti osztályának főolvasó-estélyén: Hajnal Albert dr.)

(Vége.)

Déli irányban: a széles völgybe, a sétányra jutunk; s balra, keleinek fordulva találjuk a halás tavat, melyet a felső völgyből jövő patakok táplálnak. A tópartról minden irányban igen szép a panoráma. Eszaknak: a Megyesi völgy. Keletnek a vas olvasztó, a márvány bánya, a bihari hegység. Délre egy hosszú hegygerinc, a szép kilátó pontokkal, mint a *Frigyes pihenő*, a *Krisztina magaslat*, *Jlona kildás*, *József csucs*. Nyugotra: a *Mária domb*, s a *Kodru* magas csucsal.

A Megyesi völgyben szép, három órai turista ut vezet a *Megyesi barlangokba*, s a *Tinóca* rétre.

A két barlang meredek, mészkő szikla falban van emeletszerűleg egymás felett, mintegy 6—7 méter magasságban. Kikutatva még nincs. Cseppkő képződés azonban a kezdetén is látható. Mint általában a mész hegységekben, itt is több barlang fordul elő, melyek még kutatójukat várják.

A *Tinóca*, magas, erdős hegyektől környezett hegyi rét. Egyik nevezetessége, a *fenyő iskola*, honnan évenként 80—100000 fenyőt ültetnek ki. Másik nevezetessége a *buvó patak*. A lejtőkről leomló vizek egy kis patakban gyűlnek össze. Ez a réten folydogál, s mindég

csékélyebb-csekélyebb lesz, míg végre egészen eltűnik. Nem üregbe ömlik, hanem leszivárog, a szó teljes értelmében elbuvik, eltűnik, elnyeli a föld. Hol jön elő? ma még biztosan nem tudni. Sokan azt vélik, hogy a fürdővölgyi barlangba szűrődik át, s a barlangból kiömlő patak: a buvó patak lenne. Ez még bizonyításra vár.

A halastótól keleti irányban diófával, a milleniumi emlékére ültetett *ezer diófával* szegélyezett uton a *vasolvasztót* találjuk. Feljebb a *márvány bányát a tejsziklával*, vagy mint az oláh nevezi: a *Piatra ku láptye*-val. Nevét a *kőtejből*, a cseppkő képződésnél előforduló fehér pépszerű anyagból nyerte, mely víz és mészből áll. (Czárán Gy.) A szikla alatt forrás van. Erről is szól egy bus rege, melyet ezuttal mellőzök, lévén még egy darab utunk hátra.

Elhagyva a márvány bányát, fél óra alatt a vasut mentén, keskeny völgyben, patak mellett, őserdők közt egy *erdőóri lakot* érünk. Itt a völgy két ágra oszlik. Jobbra a *vale lunga* (hosszu völgy), hol magas emelkedéssel 70 promille — az *iparvasut* halad egy siklóig, mely vasércet szállít a bányából az olvasztóhoz. Balra a *Vale ruzs* (rózsa völgy), ebből ismét a *rusyora* és *borai* regényes völgyek ágaznak ki, szép *vizváhatagokkal*, s pisztrángban bővelkedő patakokkal. Itt egy pisztráng tenyésztő telep is van, honnan évenként 40—50000 pisztrángot bocsátanak ki a patakokba, s pár év alatt be lesznek népesítve az összes menyházai

patakok. Ezekon a szép völgyeken vezet az ut a *Gyálu Szpinulira*, mely 900 méter magas hegyi fensik Szép erdei uttal, virágos réttel s szép kilátással a bihari hegységre.

A menyházai völgy, s közvetlen környéke bemutatása után, kezdjük meg a *menyháza-vasköhi utat*. Induljunk kora reggel, gyalog vagy lóháton. Lovakról előző napon gondoskodjunk, ugyszinte biztos vezetőről, mert bármily pontos is a katonai térkép, a változó hegyi utak miatt sokszor nem megbízható. Lóháton Monyásza községből indulunk, *egy régi bánya uton*, mely a menyházai völgyet körítő déli hegység gerincén vezet; s érinti e hegység magaslatait s kilátó pontjait. A gyalogos rövidebb utat tesz, ha a *tó mellett a Frigyes pihenőre* vezető serpentinán kezdi meg az utat, hová sűrű bükk, gyertyán erdőségben, szép völgyeken át, sokszor meglepő mogyoró aléban egy óra alatt felér. Az 553 méter magaslatról meglepő szép kilátás a Menyházát környező magaslatokra. Utunk tovább is a gerincen halad, részint erdőben, részint tisztásokon a *László nyeregig*, hol járt utat, s egy *hegyi lovasutat* érünk, mely a siklóhoz szállítja a vasércet.

A vasutat átszelve, csakhamar elérjük a vasányákat, melyek együtt a *Korbui vasbányák* nevet viselik, egyenkint pedig sorrendben: az *Arnódbánya*, a *Jauc* vagy *Jótbánya* s a *Grazdur bánya*, mely már Bihar határszélén van.

Grazduron túl a vidék egészen *karst* jelle-

sodrendű szerepkörre szorítottassék, a karból kiemeltessék, vagy a karba visszazorítottassék, ezzel tullépi hatáskörét, de különösen akkor, ha egyik-másik színész magánügyeibe is avatkozik, feltéve, ha botrány elkerülése nem teszi ezt szükségessé.

Ezt mind a közönség fogja elbírálni, őt illeti meg ez a jog, mert volt már arra példa, hogy az a színész, akit a bizottság gyengének tartott, a közönség szerette, másrészt akit a bizottság protezsált, még a karzatnak sem kellett.

A bizottság tehát követelt olyat is, melyet az igazgató be nem tarthatott, mert különben kollízióba kerül a közönséggel; az ő legfelsőbb ítélkezésre jogosult hatóságával.

A közönségnek szintén voltak sok és többféle kívánságai és ezek parancsolólag léptek fel, melynek az igazgatónak megfelelni kellett. Így például a közönség nem óhajtotta a hazafias darabokat a történelmi nevezetességű napokon. Két ízben az igazgató követte nemes és hazafias ambícióját és az eredmény az volt, hogy még a világitás költsége sem talált ily esteken fedezetre. Itt volt az első kollízió a bizottság, a bírálat és a közönség között. A budapesti Nemzeti Színház, ez a szubvencionált intézet, ezzel a kollízióval nem törődhetik, neki a hazafias misszióknak eleget kell tenni, de az aradi színház, mely kötelezettségeinek csak akkor tud megfelelni, ha kellő bevétel van, ennek ezzel a körülménnyel kell számolni és ha ferde is a közönség igénye, ennek kell eleget tennie, egyszóval uszonia kell az árral. Ezért tehát nem érheti az igazgatóságot gáncs, ha másképp cselekedett, amint azt magasabb szempontok elírják.

A bírálat és az igazgató között már többrendbeli kollízió mutatkozott, de ebben már nehéz volt a helyes irányt megtalálni. Háromféle irányban nyilatkozott meg a bírálat; ami az egyiknek jó volt, az a másiknak rossz volt, a harmadiknak pedig hol jó, hol rossz volt. Ebben a tekintetben tehát ki kellett találnia az igaz-

gatónak az igazit és ezt csak úgy találhatta meg, ha összevetette a közönség itéletével és megkereste azt, hogy melyik bírálatot fedte a közönség ítélete.

Mindéből kitűnik, hogy hányféle gondába ütközött az igazgató a maga elé tűzött utjában. Es miután ezen körülményeket mind megismertettük, most már könnyű lesz Zilahy igazgató működését méltatni és megállapítani, hogy rezsímjének első esztendejében miben illeti őt dicséret, miben illeti őt gáncs vagy megrovás. Minderről jövő cikkemben óhajtok megemlékezni.

Dr. Radó Károly.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 8.

A mai ülés a normális tárgyalásoknak volt szentelve, mutatta ezt már a Ház külső képe is. A függetlenségi párton a régi tekintélyek tüntek fel: Kossuth, Eötvös, Justh Gyula, Komjáthy, Thaly Kálmán, a lármás emberek, ellenben hiányoztak. A kvóta-bizottság megválasztása volt napirenden. Kossuth és Eötvös Károly érveit ellenében Széll Kálmán miniszterelnök szálolt szembe.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök megnyitja az ülést és bemutatja a kérvényeket.

Az interpellációk előterjesztése dolgában később tesz indítványt.

(A kvóta-bizottság választása.)

Kossuth Ferenc: Pártja soha a kvótabizottságban részt nem vett, a bizottság megválasztásában sem működik közre soha; ezáltal sem teszi. A függetlenségi pártnak módjában lenne meghusítani ennek a bizottságnak a megválasztását, sőt az ellenzéki álláspont is arra ösztönözheti pártját, hogy a kormánynak kellemtlenségeket és nehézségeket szerezzen, mégsem teszi ezt, mert példát akar a kormánynak nyújtani az ex-lexben is arra, hogy a tételes törvényeket a függetlenségi párt tiszteletben tartja. Evszázadok óta Bécsből rángatják Magyarországot. Mégis a kormány a többségre támaszkodva nem a költségvetést, hanem

a Bécsből követett katonai javaslatokat tárgyalatja. Hivatkozik a pragmatika szankcióra, a melyből szerinte nem következnek a közös ügyek Ausztria és Magyarország között, különösen akként nem, a miként azt 67 óta nálunk inaugurálták. Károly király, a ki mindenesetre a legilletékesebb volt a pragmatika szankció magyarázatában, mert ő alatta csinálták meg — igaz, hogy vesztegetéssel — ezt a törvényerőre emelkedett szerződést; maga Károly király mondta a karoknak és rendeknek, hogy a magyar hadsereg az örökös tartományok hadseregével össze nem csapható, a magyar nemzet csak saját hadseregével rendelkezhetik. Mégis azóta csinálták meg a közös védelmet, a mi Magyarország függetlenségével ellentétben áll. Kifogásolja a király döntését is a kvóta kérdésében. Indítványt nem nyújt be, mert nem akar alkalmat adni a kormánypártnak a leszavazásra. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

(Eötvös.)

Eötvös Károly nem fogadja el a miniszterelnök határozati javaslatát, legfőképpen a mai helyzet miatt. Mindenki látja a válságot, csak a kormány nem. Azért támadja a kormányt, amiért a kvótát a királylyal döntetik el. Elég baj, hogy kettős fejedelmünk van, aki osztrák császár is; soha a nemzet reá a kvótael döntés jogát nem ruházta. A hatalom tulerjeszkedése mindig bitorlás. (Taps.) A királyiak sincs érdekében az, hogy a nemzetek anyagi dolgában döntsön, mert ezzel gyűlölet keltenek maguk iránt. A nemzet évek óta némán türi, hogy királya a legfelsőbb forum minden joga intézésében, de ennek a türelemnek meg kell szakadni. (Taps.) Kérdi, hová akarják még a magyar király hatalmát fejleszteni? (Taps.) A ki még azonfelül osztrák császár is! Kínai császárt akarnak belőle csinálni? Még a török szultánnak sincs annyi joga, mint a mi fejedelmünknek. (Tetszés a szélbalon.)

A magyar törvényhozás sohasem jogosította fel a királyt a döntésre. Végtelen könnyelműségnek tartja, hogy a huszadik században egyre növelik nálunk a király hatalmát. (Tetszés balról.) Hogy a magyar nemzet eddig is megvédte szabadságát, az életravalóságáról, szivósságáról tesz bizonyosságot, de hogy megvédhette szabadságát, azt intézményeinek köszönheti. (Tetszés balról.) A nemzet öntudatlanul adja fel minden jogát. Minden kinevezés a király kezében van. A nemzetet koldussá teszi, a királyt gazdagítja! (Zajos tetszés, taps balról.)

Ez a kérdés szorosan összefügg az ujonc-emeléssel. Mondják meg a koronának, hogy a míg a nemzeti hadsereg legalább külsőleg meg nem lesz, addig a német vezényszó, a Gotterhalte, feketesárga zászló számára egyetlen

got ölt, akárcsak Lajbach vagy Trieszt vidékén. Kopár vidéken, reáletlen, egymásra halmozott szikla tömlők, meredélyek és üregekkel találkozunk. Grazdurnál tartunk pihenőt s keressük fel az *Jzbukot*, vagy *dagadó forrást*, mely nemesak a Bihar hegység egyik kiváló nevezetessége, hanem jóformán páratlanul áll az egész Kárpátokban. Kietlen vidéken haladunk az egy órányira e ő Kaluger faluig. Itt már nem elég a menyhazai vezető. E sziklás, tájékozást nem nyújtó vidéken csakis a *kalugeri* ember tud eligazodni. Itt kell vezetőt keríteni, kinek kalauzolása mellett fél óra alatt elérhetjük az *Jzbukot*, míg jó vezető nélkül órákig csavaroghatunk, s utóvégre sem érhetünk célhoz, — mint ez már többször meg is történt. Azért nagyon is kívánatos, hogy itt is *hiteles vezetők s állandó jelek* legyenek, melyek e nevezetes forráshoz irányítják az utast.

Az *Jzbukot* többen leírták, valódi lelkesedéssel, költői elragadtatással. Tudományos megfigyelések sem hiányoznak. De legbehatóbban huzamosabb időn át dr. Pethő Gyula tanulmányozta; ki egy rendkívül klasszikus és plasztikus leírást adott róla, melynek nyomán ismeretem én is az *Jzbukot*.

A forrás Kaluger községtől délkeletre katlanszerű mélyedésben fekszik. Egyik nevezetessége: hogy víze hol elapad, hol hirtelen megdagad s ekkor rövid ideig, 15—18 percig élénk, meglehetősen erős vízőmlés következik. Az apadás egy vagy több órát is szünetel, úgy, hogy a forrás feneké egészen száraz, s belőle egy csepp sem folyik. Így tehát a forrás: *szá-*

kaszos — *intermittáló*. Másik nevezetessége: hogy ősszel elapad s kora tavaszig sohasem dagad ki. Így tehát *időszakos is volna*. Ez azonban még teljesen beigazolván nincs, mert az ez irányú közleményekben sok az ellenmondás.

A forrás katlanszerű mélyedésben, sziklás hegyoldalból fakad. Medencéje egy szabálytalan sziklavályu. A víz a szikla tövében beugró üregből buzog fel. Itt egy kicsike nyílás van. Mikor a víz érkezik: némi sziszegés hallatszik, mely néha meglehetősen élős onnan van, hogy a felszálló víz maga előtt hajtja s kiszorítja a levegőt a vezető csőből. Néhány pillanat alatt kibugygyan a víz a forrástorokból s gyorsan növekedve, 2 perc alatt 60—65 cm-ért ér el a medencében. Most a víz apadni kezd. Egyrésze a medence peremén alá folyik, mint kis vizesés, a patak mederbe. Másrésze pedig, körülbelül egy harmada, visszafolyik a forrás torkába. 14¹/₂ perc alatt az összes víz lefolyt. A medence ismét üres. 16¹/₂ perc alatt egy vízjáték teljesen levégződött. (Dr. Pethő Gyula.) Az egyszerre kidagadó vízmennyiség 8—10 hl-iterre tehető.

Dr. Pethő Gyula 1892. aug. 13., 14., 15. és 16-án összesen 63 kidagadást figyelt meg. Táblázatos összeállításának végfolyamánya: „hogy a víz kiömlések bizonyos szabályszerűség határain belül, igen szeszélyesen változnak s így a forrás törvényeit kikutatni igen bajos feladat.

E ritka természeti tünemény megszemlélése után *Szohodol* felé irányítjuk utunkat. Mindenütt sziklák, dolinák. De szép éger és nyírfákkal borított völgyeket is látunk. Közé-

ledünk *végcélunkhoz*. Mintegy 1¹/₂ óra ut után elérjük a *kimpi kaput*, vagy mint a nép nevezi, a *kimpányáskút*, vagyis a *szohodoli üreget*. Bámulatos, meglepő látvány. Olyan hamisítatlan karszt kép, akár csak a trieszti Karszt hegységben! Dolinák, üregek, melyekbe patakok eltűnnek (Szohodol), ismét hol az üreghől előtörnek. (Boi patak.)

A *szohodoli üreg* egy óriási víznyelő barlang, magas portaleszerű beömlési nyílással, melynek tetőmagassága 25—30 méter. E ropant üregbe ömlik a kalugeri patak, mely zuhova, zuhogva, nagy robajjal hull alá s tűnik el a feneketlen mélységbe. Hol, merre veszi utját a földalatti sziklaüregekben s hol jelenik meg ismét: még kiderítve nincs. Ez is várja a merész kutatót, mint a Biharhegység anyai sziklaürege.

Nem lehetetlen, sőt nagyon valószínű, csaknem bizonyos, hogy a hegy tulsó lejtőjének lábánál, éppen Vaskóh felett kiömlő *Boj forrás* vezet le a szohodoli üreg vizét. (Czárán Gy.)

Elhaladunk a kirupi márványbányák mellett. A fensikon még gyönyörködünk a szép kiliátásban s lejtős, pázsitos hegyoldalon le szállunk az alattunk elterülő Vaskóh községbe. Ezzel utunk véget ért.

Vaskóh az eddig látott *szegényes*, és mi tagadás *szennyes* falucskák után jó benyomást tesz ránk. Különben is járási székhely s nagy vidéknek központja.

Nevezetessége a róm. kath. templomban lévő oltár, melyet gróf Csáky Imre nagyváradi

ujoncötbbletet sem adnak. (Tetszés balról.) Andrassy Gyulát támadja ezután losonci levélért, a melyben sem igazság, sem bölcsesség nincs, de sérti a törvényhozás méltóságát is, mert a nemzet ellen szól az a levél, de azt nem mondja meg, hogy mivel tartozik a korona a nemzetnek. Elmondja, hogy egy miniszterelnöknek hasonló helyzetben azt tanácsolta, tegyen úgy, mint 67-ben Andrassy tett. Erre az illető miniszterelnök azt felelte, könnyű volt Andrassynek, mert Deák ült a háta mögött, de ki ül én mögöttem?

Felkiáltások a szélbalon: Vészi! Vészi!

Vészi József: Az is külön, mint Pozsgay!

Eötvös: Szell mögött kétszáz Deák Ferenc ül. Kérdezi, miért áldozzuk fel legjobbjainkat Bécs és Ausztria akaratának! (Tetszés.) Sajnálja Szell bukását is, mert tudja, hogy minden nagy államférfiúnak nemzeti jogokért kell elbuknia. Egy intézménye van még a nemzetnek: a törvényhozás, azt eltiporni nem engedik. (Eljenzés balról.)

Pozsgay Miklós személyes kérdésben kijelenti, hogy van olyan törvényhozó, mint Vészi.

Vészi József személyes kérdésben megjegyzi, ha öt Deákkal szembe állítva, a depraválást akarják bizonyítani, az a vigasza, hogy odaát az Irányi Dánielek, Simonyiak helyett Pozsgayak, Lengyel Zoltánok ülnek, a mi általános depravációt jelent. (Derűtség)

(A miniszterelnök.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Kossuth és Eötvös tulmentek azon a kereten, a melyben a jelen javaslat mozog. Jellemzi a helyzetet, hogy odaát már azt is megindokolják, hogy miért nem elleneznek végleg valamit. (Tetszés jobbról.) Az indemnti megobstruálását törvénytársának tartja. (Tetszés.) Eötvös szerint a fekete-sárga zászló miatt nem akarnak több ujoncot megszavazni, de kérdezi, hogy most állították fel a hadsereg jelvényeit? Hiszen épen szóló biztosította a Házat, hogy a nemzetünknek meg nem felelő jelvényeket meg fogja változtatni. (Tetszés jobbról.)

Gabányi közbeszólt valamit.

Ivánka Oszkár felugrik: Gabányi azt mondta, hogy a miniszterelnök füllent, kéri őt rendreutasítani. (Zaj.)

Gabányi tiltakozik. (Derűtség.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Gabányi nem meri bevallani! (Derűtség.) Eötvössel szemben kijelenti, hogy nincs logika abban, hogy a jelen helyzetet még abnormálisabbá akarják tenni. A király kvótadöntéséről azt mondja, hogy Eötvös nagy tévedésben van, mert a törvény mondja ki, hogy ha a két nemzet megállapodni nem tud, akkor a király dönt. De a király is csak a két állam kvótabizottságának döntése értelmében

biboros püspök, különféle színű, szürke, fekete, veres, tarkán erezett márványból állított össze, látható bizonyítékul, hogy művészi-feldolgozva, a vaskóhi márvány a világ piacon is megállaná helyét. Történt is ez irányban nagyobb szabású kísérlet. De úgy tudom — bukás lett a vége.

Pedig ma már Vaskóh a bihari oldalról könnyen megközelíthető. Nagyváradról Belényesen át 6 óra alatt vasutal Vaskóhon vagyunk. A turista is, ki Menyházáról tette meg az utat gyalog, vagy lóháton, azon kellemes helyzetben van, hogy utiterve szerint vasuton folytathatja útját. És pedig ha Bihar-Füredet is felvette programjába: Belényesig vasuton, onnan kocsin vagy lóháton. Ha pedig Budapest, vagy Erdély felé gravitál: Belényesből 4¹/₂ óra alatt Nagyváradon lehet.

És most nincsen egyéb hátra, mint megköszönni a szíves türelmet, melylyel fogyatékos előadásomat meghallgatni kegyeskedtek. S azon reményben, hogy a *Kodru hegység* ezen bájosan szép völgyekben, magaslatokban, patakokban s természeti kincsekben bővelkedő vidéke iránt némileg sikerül halvány érdeklődést keltenem: halásan köszönöm az igen tisztelt Elnökségnek is, hogy erre az alkalmat megadni szíves volt Kéry István dr. barátom pedig, ki a bemutatott képek felvétele s elkészítése körül, annyi anyagi áldozat mellett, oly igazi amatőr ambícióval fáradozott: szintén fogadja e helyen is lekötözö köszönetemet.

határozott. A korona azon a morális alapon állott, hogy a két nemzet bizottságának döntése után, miután a két törvényhozás meg nem egyezhetett, a függő ügyet elintézte. Minden logikával ellentétben állónak tartja, hogy a kisebbség az ő akaratát elnevezte nemzeti akaratnak, ezzel szemben a többséget, amely törvényes, tartja a nemzet akaratának és a kisebbség erre akarja reáerőszakolni a saját akaratát. (Tetszés jobbról.) Ne mondja az ellenzék, hogy mindent megszavaz, ami a nemzet számára szükséges, mert amikor a többség akaratának megnyilvánulását megakadályozza, akkor mindent megakadályoz. (Eljenzés jobbról.) A többség a nemzet mellett foglal állást. (Zaj balról.) Eötvös kérdésére, hogy ki áll az ő háta mögött, azt feleli, ugyanaz a Deák, akinek tanai meghamisíttatlanul állanak előtte. Az Eötvös által minap említett kátyút az ellenzék állította a szónás szekér elé és neki, ha a szekert megindítani akarja, nem szabad elbujnia, hanem helyt kell állania. (Zaj jobbfelől.)

Lengyel Zoltán személyes kérdésben való megjegyzése után

Elnök az ülést felfüggesztette.

Szünet után

Buzáth Ferenc az ülés végéig beszélt. Ezután

(az interpellációk)

következtek.

Buzáth Ferenc a kivándorlási törvény életbeléptetése dolgában interpellálta a miniszterelnököt.

Szell Kálmán miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a miniszteriumban serényen folyik a munka, azonban a kérdést vállalati uton is kell rendezni, azért késlekedik a dolog. Magának is hő vágya, hogy e törvény mielőbb életbelépjen.

A választ tudomásul vették

Molnár Akos interpellációjában elmondja, hogy Székelyhidon kanyaró-járvány uralkodott, a mely alkalommal a járásorvos nem teljesítette kötelességét.

Szell Kálmán kijelentette, hogy amennyiben a dolog úgy áll, a mint Molnár Akos elmondta, az illető járásorvos szigorú büntetést érdemel. Kijelenti, hogy a vizsgálatot el fogja rendelni.

A Ház ezt a választ is tudomásul vette. Ekkor Kubik Béla közbekiáltotta:

— Hát nem vagyunk mi jó gyerekek?

Mindent tudomásul veszünk!

Szell Kálmán ezzel felelt:

— *En vagyok a jó gyerekek!*

Az ülés ezzel véget ért.

Az ex-lex eseményei.

(Várják a királyt.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 8.

A király és az udvar lejövetele Budapestre e hónap 10-re van tervezve. Ámbár kétségtelen, hogy vannak az udvarnál befolyásos tényezők, akik arra dolgoznak, hogy a királyt mostani budapesti tartózkodásáról lebeszéljék, eddig azonban ez a kísérlet nem sikerült. A király le fog jönni Budapestre.

A király leutazása előreláthatóan jelentős következményekkel fog járni a helyzet tisztázására nézve.

Ma hire járt, hogy az obstrukció egyik vezére az egyetemi ifjúságot oly kifejezésekkel izgatta a rendőrség ellen, melyben a rendőrség főbb tisztviselőire súlyos sértések foglaltattak. Ezek a sértések az ifjúság köréből kiszivárogtak s ezeknek következtében három főbb rendőrtisztviselő személyesen kereste fel az illető képviselőt, hogy megkérdezzék tőle: vajjon használta-e igazán a sértő kifejezéseket? Az illető képviselő válaszáat fog függni, hogy miként járjanak el később.

A M—g szerint a képviselőház folyosóján ma érdekes beszélgetés folyt le. Egy képviselő megszólította **Darányi Ignác** földmívelési minisztert és megkérdezte tőle:

— Mi újság, kegyelmes uram?

— Barátom, felelte **Darányi**, én se tudok többet, mint ti. Annyi bizonyos, hogy ez a helyzet nem tarthat soká, mert a kormányzás elé kerülhetetlen akadályok gördültek.

Török-bolgár háború.

(Ujabb zavargások a Balkánon.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 8.

A török-bolgár háborút jelző hírek egyre komolyabbakká válnak. Kontantinápolyban, a mint egy távirat jelenti, az a hír volt elterjedve, hogy a bolgár kormány a legutóbbi éles panaszjegyzéket nem fogadta el vagy visszaküldte, a mi nyugtalanító híreket keltett a lépés következményeit illetőleg. Ez a hír nem felel meg a valóságnak. *Danev* felkereste a török biztost, hogy *vonja vissza a szóbeli jegyzéket*, mert az Bulgária ellen némely oly vádat emel, melyeket keményen kellene megcáfolni. Némi habozás után és miután a Jildizből utasítások érkeztek, a török biztos a szóbeli jegyzéket *visszavonta*.

Egy másik konstantinápolyi távirat a következőket mondja: A Törökország háborus kedvéről és a Bulgária elleni háboru eshetőségéről szóló híreket illetőleg konstatálják, hogy a hangulat a bizottságok legutóbbi működése következtében elkeseredettugyan, de egyuttal tisztában vannak egy háboru veszedelmeivel, mely aligha lenne lokalizálható, mint az 1897. évi háboru. A szultán és minden irányadó tényező buzgón igyekszik minden kinos és veszedelmes bonyodalmat elkerülni.

Szalinikiből a következőket jelentik: E hó 4-én Szalonikiban közzétették a *statáriumot*, nem pedig az ostromállapot elrendelését. A vizsgálatot a bizottságok tagjai és a merénylők ellen buzgón folytatják. A várost éjjel-nappal gondosan őrzik. A rendet nem zavarták meg újabban. A kereskedelem és forgalom ujra megindult. Idegen csapatosztályokat nem szállítottak partra. Hogy a koniai redifadosztálynak Szalonikiben visszatartott zászlóaljai, a melyek *Omer Rusdi basa* akciójában való részvételre vannak rendelve, felszabaduljanak, elrendelte a denizli kis-ázsiai redifdandár hátralevő hat zászlóaljának mozgósítását. Monasztirban és környékén máig néhány száz bolgárt fogtak el.

A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a Szalonikiben megölt bolgárok száma csak 35, de ezek közül is többen *maguk mérgezték meg magukat*. Gyuma mellett összeütközés történt egy bolgár bandával, a melyben Gheorghina bolgár ezredes, Stojkov és Ghirovo őrnagyok, Protokavov kapitány és Batiev hadnagy, valamennyien bolgárok, életüket veszítették.

Szaloniki után újabb város részesült a merényletek sorsában: *Monasztir*. A portához érkezett jelentések szerint tegnap reggel bolgárok *Monasztirban több lövést tettek a mohamedán városnegyedre*, ami pánikot idézett elő s a minnek következtében a bazárt is bezárták. A váll minden szükséges intézkedést megtett a város és a konzulátusok védelmére. Számos rendező elfogtak és helyreállították a nyugalmat és rendet.

A Monasztir városban tegnap támadt nyugtalanságról a következő egybehangzó konzult jelentések érkeztek: *Oryzari* falunál, *Caparynd* és ettől északkeletre két kilométernyire, Monasztirtól nyugatra 12 kilométernyire harcok folytak bandákkal. Az a hír terjedt el, hogy a

bandák be fognak hatolni a városba. Egyidejűleg a főmecsetnél és egy kisebb mecsetnél dinamitbombát vetettek, mely azonban nem robbant fel. Egy tettet elfogtak. Ennek következtében a bazárt és az összes üzleteket bezárták és a lakosság bezárkózott házaiba. A váli energikus óvintézkedéseket tett. A helyőrség, mely négy zászlóaljából és 12 útegből áll, minden eshetőséggel szemben elég erős. A ma délutáni jelentések azt mondják, hogy a mohamedánok el vannak keseredve a merénylők ellen. Bolgárellenes kihágásoktól tartanak, de eddig ilyenek nem fordultak elő. Az itt elterjedt hírek a fegyveres mohamedánoknak a bolgárok elleni kihágásairól e szerint nem nyerne meg erősítést.

A nagyhatalmak is egyre komolyabb intézkedésekhez nyulnak. Párisból jelenti egy hivatalos távirat: A *Pouthean, La Touche és Treuille* pancéloscirkálók tegnap este Szalónikibe indultak. A tengerészeti miniszterium közli, hogy ez idő tájban minden évben megy egy hajóosztály a levantei vizekre, de tekintettel a szaloniki-i eseményekre a hajók fel fogják keresni ezt a kikötőt.

A seprősi vérfürdő.

(A megszállott község.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 8.

A csendőrökkel és katonasággal megszállott község csendes. A puskák ropogása, a békétlenek és zendülők zivaját, lármáját huszonnégy óra múlva asszonyok siránkozása, a gyászolók panaszszava, s az őrzőket elosztó vezényszavak váltották fel. Végtelenül kínos, nyomott a község hangulata: mintha csak most éreznék a súlyát annak a meggon-dolatlanságnak a melyet tegnap elkövettek.

A mai napot az a kérdés foglalta le: kik a felelősök a végzetes fejleményekért. A vizsgálat első napja természetesen e tekintetben nem hozott teljes világosságot az ügyre, de annyi már most valószínű, hogy a fanatizált kisebbség oktalan dühe legjobban részes benne. Csukay Gyula kisjenői főszolgabíró erélyes intézkedésekkel igyekezett a bíróválasztást békés mederbe szorítani, de a mi bekövetkezett, felül állott minden előrelátó gondosságon. Kétségtelen, hogy a zendülés miatt egész sereg ember kerül törvény elé hatóság elleni erőszak miatt, s ezek büntetése is soká emlékeztetben fogja tartani a véres bíróválasztást.

A részletekről és a legújabb eseményekről kiküldött tudósítónk a következőket írja:

A vérfürdő részletei.

Közöltük a véres esemény részletét, a mint azt a helyszínére küldött tudósítónk a késő éjjeli órákban nekünk telefonon jelentette. Ma már az eset minden részlete tisztázva van, bár a pártokra szakadt község minden lakosa más-ként adja elő a dolgot.

A valódi tényállás a következő:

Csukay Gyula kisjenői főszolgabíró meg-ejtette a jelölést. Összesen négy pályázó volt. *Petrucz János, Matye József, Perv Florián és Roska Péter.* Csukay főszolgabíró mind a négy pályázót jelölte és a szavazás megejtése végett szavazatszedő küldöttséget jelölt ki *Rozvány József* seprősi birtokos elnöklete alatt. A szavazás tulajdonkép csak két jelölt, *Perv Florián és Matye József* között folyt. A Matya-párt ré-

széről bizalmi férfiak voltak *Sturza György* tanító, *Zsengelér Gergely* kovács, *Sztana György* Ilie és *Perv Péter*.

Körülbelül egynegyed két órára lehetett, mikor a szavazatszedő küldöttség észrevette, hogy a szavazók száma fogy. Alig-alig akadt már szavazó. Ezután elmúlt öt perc is, anélkül hogy valaki jelentkezett volna. *Rozvány* elnök még nem tűzött ki zárórát, de azért a bizalmi férfiak kíváncsiak voltak, hogy melyik jelöltnek mennyi eddig a szavazata. Hirtelen össze-olvasták a szavazatokat és akkor kiderült, hogy *Matye József*nek három szavazattal több van, mint *Perv Florián*nak. *Sturza György* tanító, az egyik bizalmi férfi, a közgyűlési terem-ből kisietett a folyosóra és ott lekiáltotta az udvaron összecsofult, körülbelül 7—800 főnyi tömegnek:

— *Matyének hárommal több van!*

Ez a látszólag igénytelen kijelentés volt aztán oka a további fejleményeknek.

A Matye hívei vállakra kapták a megválasztottnak hitt jelöltjüket és harsány szetre-áskába törtek ki. Hirtelen nagy tolongás támadt, többen fel akartak menni a közgyűlési terembe, de a folyosón sorban álló kilenc csend-őr utjukat állta.

Ezalatt benn a teremben *Rozvány József*, a szavazatszedő küldöttség elnöke tíz pernyi záridőt tűzött ki. Ekkor érkezett még néhány szavazó, akik az eredményt 6 szótöbbséggel *Perv Florián* javára döntötték el. *Rozvány* a szavazatok összeolvasása után jelentést tett *Csukay főszolgabírónak*, hogy beadatott összesen 351 szavazat, ebből *Perv Florián* 178, *Matye József* 172 és *Roska Péter* egy szavazatot kapott. *Csukay főszolgabíró* erre kiment a folyosóra és kihirdette az eredményt, mely szerint *Perv Florián* 6 szótöbbséggel ismét megválasztott *Seprős község bírájává*.

Ez rettenetes hatást szült az udvaron. A nép előrenyomult, hogy behatoljon a közgyűlési terembe. Csupa ártikulátlan hang hallatszott, összefüggő szavakat érteni nem lehetett. A kilenc csendőr közül hét leszaladt az udvarra és a kapuval párhuzamosan hosszú sort alkotva, mely sor a község háza épületére merőlegesen állott, kezdték a népet vissza szorítani. A folyosón két csendőr maradt, az egyik a kapu felől, a másik a hátulsi lépcső feljártot védte a betódulók ellen.

Egyszerre a kapuhoz közel álló lépcsőfeljárt előtt megjelent egy öregebb ember, aki a karjain két asszonyt cipelt magával. Szavaztatni akarta az asszonyokat, kik mint özvegyek, meghatalmazott útján gyakorolható szavazati joggal bírtak.

Ez az öreg ember *Szucs Mihály* volt. Nagy Mihály seprősi őrsvezető útját állotta, és azt mondotta:

— Asszonynak nem szabad bemenni.

Szucs Mihály nem sokat hederített a csend-őr intésére, hanem elkiáltotta magát:

— *Szetreáská Matyej!*

Evvel nekiment a csendőrnek, akit félre akart tolni az utból. Nagy Mihály szuronyával erre beleszúrta *Szucs* jobb felső combjába és azon 3—4 centiméter mély sebet ejtett. Az öreg *Szucs* háta mögött állott *Szucs Péter*, az előbbinek a fia. Mikor meglátta, hogy a csendőr megszurta az apját, odakapott annak a szuronyához és kezdte ráncigálni lefelé a csendőrt a szuronyonál fogva.

Két pillanat múlva a hátulról előre nyomuló csendőrsor odaért az első lépcsőhöz, ahol az ímént leirtak történtek, s mikor a lépcsőhöz közel álló csendőr észrevette, hogy bajtársa fegyverét valaki fogja, odaszúrta *Szucs Pétert* hasba szurta. A csendőr jóformán még ki sem

huzta a szuronyt *Szucs Péter* testéből, mikor odaugrott négy ember és megfogta a szuronyt. De ugyanebben a pillanatban eldőrdült öt csend-őr fegyver és egy golyó *Szucs Pétert* jobb oldalán találta. Mint egy lekaszált fűszál, úgy esett össze a szerencsétlen.

Ezalatt azonban, míg a leirt jelenet lejátszódott, másutt is hasonlók történtek. Emiatt-tük, hogy az udvaron hét csendőr csatársorban szoritotta vissza a féktelen tömeget. Mikor *Szucs Péter* hasba szurta a csendőr, ugyanakkor tőle négy lépésre nagyban hadonászott egy ember. Ez *Toma Tódor* volt, a *Matye József* elkeseredett agitátora.

Odaállott *Virágh József* csendőr elé és szenvedélyes hangon szólt neki oda, a mellére mutatva:

— *Ne ide löj, hanem ide!*

S utóbbi kijelentésénél a homlokára mutatott. Ugyanebben a pillanatban elhangzott *Guttmann Adolf* apátii őrsvezető harsány vezényszava:

— *Cél! Tűz!* s *Virágh* csendőr fegyveréből egy golyó repült *Toma Tódor* homlokába, amint ezt maga kívánta.

Hogy hű fotográfiát adjunk, ismét vissza kell mennünk oda, hogy a csendőrök hosszú sorban vonultak fel. *Serfőző Ferenc* apátii csendőr körülbelül a sor közepén haladt. A mint visszaszorított egy pár embert, hirtelen eldugrott *Szucs Vazul* és egy bottal rásuhintott *Serfőző csendőr* lábára. Még mielőtt *Serfőző* szurhatott volna, elhangzott a *Guttmann* parancsa; s *Szucs Vazul* melle jobb oldalába kapott egy golyót. Nem esett el, hanem tántorogva kibotorkált a kapu felé s az utcára jutva, az árokban összeesett. A tömeg rögtön felkapta és elvitte a lakására. *Csipos Tógyer* a *Kohi Károly* csendőr szuronya elé került a tolongásban. Vad haraggal ragadta meg a csendőr puskáját és azt ráncigálni kezdte. Eldőrdült egy lövés, *Csipos* a lágyékához kapott és vérfogyasztó ordítással térdre esett.

Alig lehet végig leírni mindezeket a jeleneteket. Az általános képe a helyzete ez volt:

Mikor a *Guttmann Adolf* vezényszava elhangzott, egyszerre öt lövés dőrdült el. Ebben a percben két ember elesett, egy pedig a szomszédjához dőlt, aki a sebesültet megfogta. Alig egy másodperc eltelté után elhangzott *Guttmann* második vezényszava:

— *Tűzet szüntess!*

A nagy lármában három csendőr ezt a vezényszót nem hallotta és újabb három lövést tett. Hogy kiket találtak a golyók, azt ellenőrizni nem lehet.

A lövésekről a következő statisztika ad számot:

A hét csendőr közül öt kilötte fegyverét s összesen 8 lövés esett. Ebből

<i>Virágh József</i>	lőtt háromat,
<i>Serfőző Ferenc</i>	„ kettőt,
<i>Kohi Károly</i>	„ egyet,
<i>Bertók Béla</i>	„ egyet,
<i>Steszován László</i>	„ egyet.

Nagy Mihály őrsvezető, aki a lépcsőt védte, szintén el akarta sütni fegyverét, de az csütörtököt mondott.

A lövés hatása leírhatatlan volt. A hátrább állók, akik közül szintén sebesült meg egy-kettő, rettenetes ordítással menekült.

— *Tulvaj damnye!* ez a két szó jött ki a rémült emberek torkából. Az egyik torkaszkadtából kiabálta, a másik hörögte, a harmadik csak kilihegte.

„*Tulvaj damnye*“: a rémület kifejezése a román köznépnél. Körülbelül olyan ez, mint mikor a német „*Feuer*“-t kiált, a városi asszony-nép pedig „*Jesszus Mária*“-t.

Alig hangzott el a fegyverzörej, már ritkulni kezdtek a lázongók sora. A csendőrök kizavarták az utolsó emberig az udvarról őket s a kapukat bezárták. Benn csend lett s óriási szorongás ülte meg az emberek lelkét. Mindenki a frissen gőzölgő embervért látta szemével s az udvaron maradt két halottat, *Szücs Pétert* és *Turkus Jánost*.

Ekkor az utcán ütött ki a forradalom. A község háza ablakai közül alig egy-kettő maradt épen. Az egyik sebesültnek, *Velics Mikulán*nak 16 esztendő s lányával bevért négy ablakot. A másik oldalról is bezúzták az ablakokat s a bennrekedtek az ablaktáblákat becsukták, hogy a közép ne érje őket.

Félóra múlva már csendes volt minden. A sebesülteket hazaszállították s bár a hatóság el volt zárva az utcától, *Csukay* főszolgabíró mégis intézkedett, hogy Csermőről rögtön átjöjjen *Flamm Bertalan* dr. községi orvos, aki *Berényi Imre* dr. seprősi orvosnak a sebesültek ápolásában hathatós segítséget nyújtott.

A zendülés oka.

Természetes, hogy ennél a kérdésnél szabad tere kínálkozik a találgatásoknak, kombinációknak és ráfogásoknak. Vannak, akik a szocializmust okolják, mások a csendőröket, ismét mások Matyejt, a kisebbségben maradt bíró, sőt olyanok is akadnak, akik *Csukay* főszolgabírót, *Rozvány Józsefet*, a seprősi birtokegességet akarják felelőssé tenni a vérfürdőért.

A zendülés igazi okai a következők:

A szocializmusnak csak kevés része van a vérfürdő előidézésében. A szocialista elveknek mindössze az a szerep jutott, hogy izgatottá tette a kedélyeket, fölkelte a szenvedélyeket s a különben jámbor népet inficiálta.

A szocializmussal úgy áll a dolog, hogy, ha nem izgatták volna fel a seprősieket, nem folyt volna vér, akármilyen történet is a választás alatt, viszont ha *Sturza* tanító fel nem ülteti a népet, nem lett volna baj, ha vérvörös szocialista volna is minden seprősi. A szocializmus ebben az esetben csak millió volt, az alapszín, melyre nem kellett volna okvetlen véres képet festeni, de amely nélkül véres képet nem lehetett volna festeni. A közvetett ok tehát a szocializmus, a közvetlen ok azonban *Sturza* tanuló, az a jóhiszemű, s valószínűleg tubuzgóságából eredő korai kijelentése, hogy *Matyét*, a szocialisták jelöltjét választották meg.

Azok, akik távolról nézve az eseményeket, a csendőrség eljárását türelmetlenül tartják, szintén tévedésben vannak. A csendőrség, mint azt ma *Meszlényi Antal* dr. kir. ügyész hivatalosan konstataálta, jogosan használta a fegyvert. Arról lehet vitatkozni, hogy a csendőrségi utasítás nagy szabadságokat ad a csendőrlégénységnek az önjogosság kifejtésére, de hogy ebben az esetben a csendőrség kényszerhelyzetben volt, azt bizonyítják a fentebb leírt jelenetek.

Csukay Gyula főszolgabíróra szintén nem lehet hárítani a felelősséget. A főszolgabíró a fegyverhasználatra utasítást nem adott, a község házában jegyzőkönyveket szerkesztett, mielőtt a csendőrök löttek.

Beszélgetés Matye Jozsiffal.

Kiküldött munkatársunk beszélgetett *Matye Jozsiffal*, a kisebbségben maradt bírójelölttel, aki az események előterében áll.

Matye Jozsif ötven körüli alacsony, zsiros haju ember. Ravasz ember benyomását kelti fel. Atyja és nagyatyja a Lukanság hírneves utonállói közé tartozott, ő maga pedig egyizben lelőtte a *József* főherceg uradalmához tartozó egyik erdészt, mert szenvedélyes orvvadász. Különbönb büntetlen előéletű, a gyilkosságért törvény elé nem került, mert csak akkor de-

rült ki rá, mikor már elévülés miatt büntethető nem volt. Most személyes bosszúból csapott fel ellenjelöltnek a régi bíróval szemben.

— Azt vettem észre, — evvel kezdte *Matye Jozsif* — hogy a tegnapi választásnál *Perv Mihály* tanító, a győztes bíró öcsese, az irodában gyártotta a meghatalmazásokat, hogy ezekkel olyanokat is szavaztasson le a bátyjára, akik nem bírnak szavazati joggal. Mikor a szavazók hementek a helyiségbe, a dászkal fogta a karjukat és rábeszélte, hogy a bátyjára szavazzanak.

— Hát mért haraguszna a régi bíróra?

— A régi bíró — felelte *Matye* — nagyon rosszul bánt a néppel. Mindenféle csekélységekért törvénybe idézte őket, sőt előfordult, hogy megverte az adófizető polgárokat.

— Mért lépett éppen maga fel ellenjelöltnek? — volt egy másik kérdés.

— Más ember nem igen mert vele szemben fellépni, de én mertem, mert láttam, hogy velem van a nép bizalma. Az volt a szándékom, hogy az a másik ne is jöhessen tájkára a község házában.

— Hát annyira gyűlölik?

— Nagyon. Ennekem egy bosszuságom is volt vele. Egy ló miatt összeperlekedtünk, s én huztam a rövidebbet. Gondoltam, visszafizetem ezt neki.

Több érve már nem telt neki s aztán eltávozott.

A halottak boncolás és a temetés.

Szomorú hely most a község háza. Az ablakai bezúva s az udvarán két szalmával letakart kadaver. A büntető perrendtartás értelmében ilyen esetben a halottakat nem szabad helyükből kimozdítani, abban az állapotban s abban a helyzetben kell maradniok, míg a vizsgálatot meg nem kezdik.

A tegnapi zürzavarban különféle ellenőrizhetetlen hírek keringtek a sebesültek állapotáról. A nép felcsigázott fantáziája a karcolásból súlyos sebeket, a súlyos sebesültekből halottakat csinált. A csendőrök az est folyamán nem tartották célszerűnek megjelenésükkel újlag felizgatni a kedélyeket s így esett meg, hogy a csendőrök éjjel 12 órakor, mikor a katonák megérkeztek, hét halottról számoltak be. Ugyancsak hét halottról tett jelentést *Csukay* főszolgabíró is az alispáni hivatalnak. A három súlyos sebesült agóniáját a *Matye*-pártiak halálnak kürtölték ki.

Csak ma délután tettek a csendőrök körutat a községben, mely alkalommal véglegesen megállapították, hogy kik haltak meg, kik sebesültek meg halálosan, súlyosan vagy könnyen.

A csendőrök által megállapított hivatalos névsor a következő:

Halottak:

Toma Tódor,
Szücs Péter,
Szücs Vazul,
Turkus János.

Halálosan sebesültek:

Velics József,
Szücs Tódor,
Csipos Tógyer.

Súlyosan sebesültek:

Hencz Péter Doli,
Gábor Pável,
Szelezsán Péter,
Horga István,
Perv Tódora (asszony.)

Könnyen sebesültek:

Perv György,
Hencz Simon,
Velics Miklós,
Szücs Mihály.

Délután hat óra óta *Seprős* község a hírszolgálat szempontjából el van zárva a világtól. Így *Aradon* nem lehetett megtudni azt a valószínű eseményt, hogy *Csipos Tógyer*, kinek lágyékát furta át a golyó és *Velics József*, a kinek egy golyó a combjába, egy pedig a jobb oldalába furódott, azóta már meghalhattak.

Az orvosi vélemény szerint a két említett sebesült nem fogja megérni a reggelt.

A halottakat, kikről a hatóság tud, délután két órakor boncolta fel a temető-halottas házában *Deák Albert* dr. kisjenői járási orvos *Berényi Imre* dr. segélyével, s azon *Csukay Gyula* főszolgabíró is jelen volt. *Urszucz Kornél* gör. kel. lelkész azt kérelmezte a főszolgabírótól, hogy a halottakat a boncolás után a családtagok hazaszállíthassák és onnan temethessék el. *Csukay* szolgabíró azonban ezt a kérelmet megtagadta, mert a községen keresztül vonuló temetési menetek ismét alkalmat adhatnának incidensekre.

A temetés előreláthatólag holnap délelőtt 11 vagy fél 12 órakor megy végbe a temető halottas házából. Erre az időre a katonaság készenlétben lesz, a halottas ház környékén pedig csendőrszolgálat foglalkozni. A temetési szertartást *Urszucz Kornél* és *Petrás Tódor* lelkészek fogják végezni.

A halottak szállítása.

Ma délután nagyhatóan, könnyet fakasztó menet vonult végig az utcákon. A halottakat vitték a halottas házba. Egy-egy rozszant kocsin gyalulatlan fehér koporsó, abban van a halott. A koporsó tetején 12—14 asszony szorongott, az özvegy a közepén. Az asszonyok égnék emelték kezüket és sirva átkozódtak. A kocsi mögött 2—300 főnyi embertömeg haladt, a férfiak levett kalappal, szomorun, az asszonyok kisírt szemekkel. Mikor idegen, kaputos emberrel találkozott a menet, megállt. Az asszonyok az idegenek köré csoportosultak és azok, kik magyarul tudtak, felemelt karral mutattak a koporsóra:

— *Megölték!*

Erdekes jelenet volt, mikor előző nap, a csendőrök lövései után, a nép félre akarta venni a harangokat. Nehány ember megragadta *Velics Tódor* harangozót, akinek kezéből kiakarták csavarni a templom kulcsát, hogy a toronyba juthassanak és a harangokat félre verjék. Azt akarták elérni evvel, hogy a mezei munkákra elszóledt nép visszatérjen és megtámadja a csendőröket. *Vukuleszku József* földbirtokos és fölszentelt diakonus tartotta vissza a felbőszült tömeget az oktalan lépéstől. Erdekes, hogy tegnap nem volt szabad harangozni s csak hajnalban 5 órakor huzták meg a lélekharangot az elhunytakért, háromnegyedóra hosszáig. A templom tornyán fekete zászló leng.

A népből eredő hírek szerint a község jegyzőjének, *Florucz János*nak és *Perv* bírónak élete veszélyben forog.

A katonaság esetleg egy hónapig is ott marad *Seprősön*.

A vizsgálat.

A vizsgálat három irányban folyik: a kir. ügyészség, a csendőrség részéről és közigazgatási uton. Ma reggel érkezett *Seprősre Dálnoki-Nagy Lajos* alispán, *Schill József* főjegyző, *Faragó István* aljegyző. Kiutazott *Meszlényi Antal* dr. kir. ügyész, ki táviratilag *Seprősre* hívta *Kovács Mihály* kisjenői aljárásbíró, ki a vizsgálóbírói teendőket végzi s *Deák Albert* dr. járási orvost. Ugyancsak reggel ért *Seprősre Hubafy Mihály* gyulai csendőrhadnagy, ki a huszonkilenc tagból álló csendőrkülönítményt vezényli. Ma este 8 óra-

kor megjelent Seprösön *Dalmady Géza* dr. honvéd százados hadbíró, ki a csendőrök ténykedését vizsgálja. A hatóságok megérkezésük után azonnal hozzá kezdtek a vizsgálathoz.

Meszlényi Antal dr. kir. ügyész először a csendőröket hallgatta ki. Megállapította, hogy a Matye-párt részéről 170 tanut, az összes csendőröket, a Perv-pártiak közül, kiket Matyeék bántalmaztak, a főszoigabíró, a bizalmi férfiakat, jelöltek, összesen mintegy 250 tanut kell kihallgatnia.

Az ügyész vizsgálata oda irányul, hogy kik idézték elő a zavargást. A bűnügyi vizsgálat igen nehéznek ígérkezik. A Matye-párt emberei még azt is eltitkolják, hogy a választáson megjelentek. A szavazók nyilvántartása lehetséges, mert azok neve, kik leszavaztak, fel van jegyezve, de ezek egy tizedét teszik ki az összes zavargóknak.

A sebesülteket is titkolják, s valószínűleg sok sebesültről nem tudnak még. Elrejtőzködött a zavargás egyik főrendezője *Sztarna Mihály* is.

Erdekes, hogy *Meszlényi kir. ügyész* nem rendelte el a boncolást. A bűnvádi perrendtartás szerint az ügyész csak akkor rendelheti el a boncolást, ha bűntény forog fenn. Az előleges vizsgálat alapján megállapította az ügyész, hogy a csendőrök részéről bűntény nem forog fenn. *Hubafy Mihály* csendőrhadnagy azonban jelentést tett a honvédelmi miniszternek, hogy a halottakat közigazgatási uton kell felboncolni, mert a csendőrök ellen fegyelmi vizsgálat indul meg. Este megérkezett *Dalmady Géza* dr. honvéd-százados hadbíró, de a boncolást már délután 2 órakor megejtették, hogy a holttestek addig épek maradjanak. Este azután megkezdte a hadbíró a csendőrök ellen a vizsgálatot.

A harmadik irányu vizsgálat közigazgatási jellegű. Az alispán kihallgatta *Rozvány Józsefet*, a szavazatszedő küldöttség elnökét és a bizalmi férfiakat. A valómásokból megállapítható volt, hogy a választás szabályszerűen folyt le. A közigazgatási vizsgálatnak akkor lesz folytatása, ha a választást megfelelőbbnek, de ez még nem történt meg.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* **A Bács-pár visszaszerződése.** Az aradi színtársulat szervezésének egyik jelensége, hogy *Zilahy* ide szerződött *Bács Károlyt* és *Bácsné Maár Juliát*, kik jelenleg *Makó Lajos* debreceni társulatánál működnek. A közönség bizonyára örömmel látja viszont régi kedves ismerőseit.

* **A Tarka színpad.** A *Csiky László* igazgatása alatt álló aradi *Tarka színpadnak* ma este volt első előadása a *Löwy Ignác* Elit-kávéházában. A megnyitásra annyi közönség gyűlt össze, hogy a nagy kávéházi terem szűknek bizonyult befogadására. A társulat műsora a legcsaládiasabb s a legszolidabb, ami ebben a szánerben elképzelhető, erre vall az is, hogy az első előadást *Farkas Ferenc* „Beharangozó”-jával nyitották meg. Ezt a prologót *Jávor Aranka* szavalta nagy tetszés mellett. *Frenetikus* hatást keltett *Erczkövy Károly* éneke, mely az aradi közönségnek a színházból ismerős. Általában a műsor minden száma mulattató és szellemes s taps volt bőven. Az est clonja volt a *cake walk*, amelyet a *Djelma-nóvérek* táncoltak el kétszer is. Kiváló tagjai a társulatnak *Dombi Ilona* operett-énekesnő és *Kaczér Erzsébet* szubrett.

* **Aradi színész Kolozsvárott.** *B. Szabó József*, az aradi színtársulat kiváló hangu tenoristája a jövő héten *Megyeri Dezső* kolozsvári színgazgató meghívására vendégszerepelni fog a kolozsvári nemzeti színházban. *B. Szabó* két legjobb operai szerepében lép föl: a *Fauszt* *Walintin-ját* és a *Szevillai borbély* címszerepét fogja énekelni s tiszta csengésű, szép baritonjával bizonyára épp úgy meg fogja hódítani a kolozsvári közönséget, mint a hogy meghódította az aradit.

A fonógépek ügye.

(Sztérényi újabb sajtópöre.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 8.

Az utóbbi időben *Szekely mentő akció* néven társadalmi mozgalom indult meg, melynek célja — mint neve is mutatta — a szekely nép anyagi jólétének előmozdítására irányult. Ezen célt a mozgalom úgy vélte elérni, hogy a szekely népet házi ipar üzésére akarta rászoktatni. Erre a célra alkalmas eszközül kínálkozott az *Engel Kálmán* által feltalált fonógép, a melynek beszerzését *dr. Györffy Gyula* orsz. képviselő ajánlotta a kormány figyelmébe. Ezen fonógépeknek a kormány által leendő beszerzése élénk megbeszélés tárgyát képezte a napisajtóban. A pro és kontra véleményekben mindinkább előtérbe került ezen fonógépek beszerzése tekintetében *Sztérényi József* kereskedelmi miniszteri tanácsosnak, a kereskedelmi miniszterium iparfejlesztési szakosztálya főnökének a neve, mint olyané, aki e gépek állami beszerzését mindenáron megakadályozni akarja. A fonógépek be, avagy be nem szerzése körül megindult hírlapi csatározás két részre osztotta a lapokat. Egyik rész helyeselte *Sztérényi* eljárását, akinek éhersége tette lehetővé, hogy a kétes alkotású s hasznavehetőségű gépekre a kormány nem adott ki százezreket, másrésztük azonban egekig magasztalta a fonógépek használhatóságát, erősen támadta *Sztérényit* s eljárását úgy tüntette fel, hogy az a közérdekkel össze nem egyeztethető, mivel pusztá önző egyéni érdekek miatt akadályozta meg a gépek állami beszerzését. Egyszóval *Sztérényit*, mint az iparfejlesztési szakosztály főnökét nem csak hivatalos állásából kifolyólag gyanúsították meg, hanem mint magánembert is erős támadásokkal illették.

Ezen harcnak hátterében *Sztérényi dr. Györffy Gyula* orsz. képviselőt látta ellenségként magával szemben állani, aki a fonógépek beszerzésének leglelkesebb pártolója és szószólója volt.

A két férfi között a végtelenségig kiélesedett a harc. *Sztérényi* azzal vádolta *Györffyt*, hogy az őt meg akarta vesztegetni, míg *Györffy* ezt tagadva, rágalmozás gyanújával illette ellenfelét. A kiélesedett harcok színtere ettől kezdve a büntető bíróságok tárgyaló terme.

Györffy Gyula a tulajdonát képező lapban a *Magyarság* című napilapban több cikkben támadta *Sztérényit*. Ezen cikkek „A *Sztérényi kérdés*” cím alatt 1902. augusztus 15-én és augusztus 17-én jelentek meg.

Sztérényi a *Magyarság* ezen két támadó és sértő cikke miatt sajtópört indított. A vizsgálat során a szerzősége *Gondos Sándor* a *Magyarság* volt munkatársa vállalta el, akit rágalmozás sajtóvétségei miatt vád alá is helyeztek.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti esküdtszék *Zsitvay Leó* elnöklété alatt. A tárgyaláson a vádat *dr. Magyar István* kir. ügyész képviseli, *Sztérényi József* jogi képviselőjével *dr. Nagy Dezső* ügyvéddel jelent meg. A vádlottat *dr. Balog Imre* védi.

Elnök ezután a vádlottat szólította elő: *Gondos Sándor* előadja, hogy műegyetemet ab-

solvált, nős, jelenleg nagybányai magánzó, némi vagyona van. Párbaért már büntetve volt öt napi államfogházra.

A vádirat rendelkező részének felolvasása után a vádlott kihallgatása következett.

— Megértette a vádat, bűnösnek érzi magát.

— Nem. Mikor én az inkriminált cikkeket megírtam, a szekely akció szolgálatában állottam.

Magyar dr. kir. ügyész kérte, hogy az elnök *Sztérényit* küldje ki a teremből, a míg a vádlott kihallgatása tart, mert a vád *Sztérényit*, mint tanut is ki akarja hallgattatni. *Sztérényi* erre távozott a teremből.

— Elismeri-e a cikkek szerzőségét?

— Igen.

— A cikkek tartalma szerint nem érzi magát bűnösnek?

— Nem.

— Miféle adatok alapján írta a cikkeket?

— Részint a lapokban megjelent s meg nem cáfolt adatok alapján, részint pedig a szekely akció vezető embereitől nyert információk alapján írtam meg.

— Kik ezek a vezető emberek?

— Erre nézve nem felelek.

— Személyes tapasztalatai is voltak?

— Igen, magától *Sztérényi* min. tanácsostól is kaptam értesítéseket amelyeket azután beleszóltam a cikkembe.

A törvényszék elrendelte a vádak valódiságának bizonyítását, miután közhivatalnokról van szó. Ezután *Sztérényi* elmondta a fonógépek ismeretes ügyét.

A tárgyaláson kihallgatták *Láng Lajos* kereskedelmi minisztert, a ki az elnök kérdésére elmondta, hogy *Sztérényit* nem a fonógépek ügye miatt helyezték más ügyosztály élére, hanem azért, hogy a munkástörvényjavaslatokat elkészítse. Elmondja a *Sztérényi* ellen megindított fegyelmi ügyet, a mely egyhangú felmentéssel végződött. Kihallgatták *Hegedüs Sándor* és *Dániel Ernő* báró volt kereskedelemügyi minisztereket, a kik *Sztérényi* mellett, s részben *Györffyre* kompromittálva vallottak, s végül *Nagy Ferenc* volt kereskedelmi államtitkárt is.

Az ítélethozatalra csak holnap kerül a sor.

Az utcák rendezése.

(Nagyszabású munkálatok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 3

Aradváros közlekedésügyi bizottsága ma délután ülést tartott, melyen az idén és a jövő esztendőben elvégzendő utcakezelési és aszfaltozási munkák tervezetét megállapították. A folyó évben 28,514 korona, a jövőre pedig 281,714 korona költséggel végzik a munkákat, melyek ilyenformán nagy arányúak lesznek.

A közeleti alap, mint ismeretes, kimerült, s a közlekedésügyi bizottság legutóbb azzal foglalkozott, miképen lehetne az alap számára jövedelmi forrásokat teremteni. *Variassy Lajos* tanácsnok, a bizottság elnöke a mai ülésen tudatta, hogy a közeleti alap gyarapítását célzó eljárás sikerre vezetett, s erre vonatkozólag meg is tette jelentését.

A kereskedelemügyi és belügyminiszter — mondja a jelentés — megengedték, hogy a közeleti alap terhére tartott hét városi fogat közül kettő a közuti alapot, három pedig a köz-költségvetést terhelje. Megengedte továbbá a kereskedelemügyi miniszter, hogy a város 200,000 koronás közuti kölcsönéből fennmaradt 18,000 korona közeleti alap javára irassék. A mérnöki hivatal javaslatára ehhez az összeghez csatoltatik a temető alaphól 10,000 kor. Az így előállott 28,000 koronából végeztetik a munkák első csoportja, mely a folyó évre tervezetik. Ezek a munkák 28,514 kor. 42 fill.-be kerülnek s a 514 kor. 42 fill., többlet úgy remény-

lik, az árlejtés alkalmával előálló megtakarítás révén eltűnik.

A munkálatok második csoportja, mely a jövő évre van tervbe véve, törlesztés útján fedeztetik. Kiszámították, hogy 1904. évtől kezdve a kövezeti alap évi kiadása 91,992 korona lesz. a jövedelme pedig 111,320 korona. A feleslegül maradó 20,328 korona felhasználásával történik a törlesztés huszonöt éves 7 százalékos amortizáció mellett. Ez a 7 százalék a 231,714 korona 37 fillér kölcsön után 16,219 koronát tesz ki, s így a kövezeti alap feleslegéből még 4109 korona marad fenn, mely kövezet-javításra és a külvárosi utcák rendezésére fordítatnak.

1908. évtől az említett felesleghez még 7 ezer korona járul, s így a kövezet-javításra és a külvárosi utcák rendezésére évenként 11,109 korona jut.

Az idén elvégzendő első csoport munkái a következők:

1. A Lahner György-utca és Schweidel József-utca makadással való burkolása, mely 2 ezer 830 kor. 40 fillérbe kerül.
2. A Magyar-utca csatornázása és kövezése: 8567 kor. 78 fill.
3. A Tököly-tér, Tököly-, Aulich- és Sina-utcák kövezése: 1576 kor.
4. Az Attila tér kocsiútjának körülkövezés, a Lovarda-utca kikövezése: 2883 korona 60 fillér.
5. A Flórián-utca kikövezése: 3456 korona.
6. A Desseffy-utca kövezése és csatornázása: 4894 korona 64 fillér.

A jövő évben sorra kerülő, második csoport munkái ezek:

1. A vásártéri-ut aszfalttal, esetleg kockakövel, vagy keramittal való burkolása (aszfalttra számítva): 83,100 korona.
2. A Nagy-körút Petőfi- és Bockó-utcák közötti részének kiaszfaltozása: 60,680 korona.
3. Járdák átöntése és javítása: 30,687 kor. 60 fillér.
4. A József főherceg-utnak a Széchenyi- és Karolina-utcák közötti részének kiszélesítése: 12,516 korona 17 fillér.
5. A Szent László király-utca kiaszfaltozása: 16,038 korona 60 fillér.
6. A Tököly-tér, Forray- és Lázár Vilmos-utcák közötti részének kiaszfaltozása: 18,987 korona.
7. A pénzügyigazgatósági palota és a városház közötti ut kiaszfaltozása: 9761 korona.

A tervezetet nagyrészt egyhangulag elfogadta a bizottság.

A Tököly-tér, Tököly-utca és a szomszéd utcák kikövezése helyett makadám burkolatot ajánlott Steiner Jakab.

Vitára adott alkalmat a Szent-László-utca rendezése. Steiner Jakab és Blaskovits Antal elleneztek az utca kiaszfaltozását. Varjassy Lajos tanácsnok, tekintettel arra, hogy főútvonalból nyílik s több új ház épült benne, a rendezés mellett szólott. Steiner Jakab közbevetette:

— Azok a háziurak még nem fizetnek adót.

Végül szavazásra került a dolog. Steiner Jakab, Blaskovits Antal és Heim Bertalan az aszfaltozás ellen szavaztak. A bizottság kimondta, hogy, amennyiben a közgyűlés a kisebbség véleményét fogadja el, úgy az előirányzott összegből a Wesselényi-utca egy részét aszfaltozzák ki. Ezt a kisebbség is helyeselte.

Tolnai János dr. szólalt még fel. A Péter-utca rendezését ajánlotta a bizottság figyelmébe az ottani lakosok kérelme folytán.

Sarlot Domokos főkapitány hozzászólása után, Nachtnébel Odön mérnök kijelenti, hogy ennek az utcának rendezésére a Tököly-zsilip szabályozása kapcsán kerül a sor.

Varjassy Lajos tanácsnok elnöklété alatt jelen voltak az ülésen: Blaskovits Antal, Heim Bertalan, Nachtnébel Odön, Opre Péter, Pekár Károly, Sarlot Domokos, Steiner Jakab, Tolnai János, Virágh Lajos.

SPORT.

+ Bucus a tornateremtől. Ma este tartotta az aradi tornaegyesület utolsó tanóráját a polgári fiúiskola tornacsarnokában, melyet a liceumi tornacsarnok ujjá alakításának ideje alatt az iskolaszéki elnök és az iskolaszék szívesességéből 1902. évi október hó 18-ától egészen a mai napig használt. A liceumi tornacsarnok hosszú szünet után hétfőn újból át fog adni rendeltetésének s a tornaegyesület is visszaköltözik régi otthonába. Ezért tartotta ma az egyesület az utolsó tornaórát ünnepélyesebb formában s meghívta arra Millig József iskolafelügyelőt és Almási T. Pál igazgatót mint gazdákat is, kik az egyesületnek a budapesti tornaünnepélyen bemutatandó verseny botgyakorlatait végig nézték. A gyakorlatok befejeztével Steinitzer Pál dr. elnök az egyesület és a tornászok nevében meleg szavakban fejezte ki köszönetét Institoris Kálmán polgármester és iskolaszéki elnöknek, az iskolaszéknek és Millig József iskolafelügyelőnek és Almási T. Pál iskolai igazgatónak mint házi gazdáknak, azért a szíves vendéglátásért és figyelemért, melyben a hajléktalanná lett tornaegyesület ott tornázásuk ideje alatt részesítették. A szíves szavakra Millig József válaszolt, kijelentvén, hogy Arad szab. kir. város iskolaszéke szívesen és kész örömmel engedte át tornacsarnokát a férfias testedzés nemes céljait szolgáló egyesületnek. Ezután a tornászok lelkes éljenzés közben hagyták el a helyiséget. A holnapi napon átvizsgálják ruháikat és ott lévő tornaszereiket s hétfőn május 10-én végleg beköltöznek régi, de most teljesen megújult tornacsarnokukba.

A pékek sztrájkolnak.

(A bérharc kiütése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 8.

Az aradi péksegédek ma délután egyhangú megállapodások alapján kimondták a sztrájkot s egyúttal mind a hatvanketten elhagyván alkalmazási helyeiket, megszüntették a munkát s kijelentették, hogy míg a munkaadók követeléseiket nem teljesítik, munkába nem állanak.

A sztrájk kitöréséről tudósítónk a következőket írja:

Az aradi péksegédek ma délután négy óra körül gyűlésre jöttek össze a városháza kistermében. Az értekezleten az iparhatóságot képviselő kapitányi hivatal részéről Zubor Andor rendőrfogalmazó volt jelen, a segéd-munkások közül pedig Tex János és Fábri Béla elnökök.

A gyűlésen felszólalók, ezek között elsőnek Schambeck Ferenc fejtette ki a bérmozgalmat kezdő segédek kívánságait, kérelmek legfontosabb pontja az, hogy természetben való ellátás helyett készpénzt kapjanak, javadalmazásukat pedig husz százalékkal emeljék föl. Miután ezt a mesterek nem teljesítették, kimondták valamennyien a sztrájkot s már ma délután megszüntették a munkát.

A gyűlésből hat tagu küldöttséget mentestettek Green Nándor t. főkapitányhoz, hozzá hivatalosan bejelentették, hogy a bérharcot megkezdik s megnyugtatták őt egyúttal arról, hogy a sztrájk alatt semmi rendzavarást elkövetni nem fognak.

A sztrájk-tanya az alsó-molnár-utcai „888“-as korcsmában van. A sztrájkolók a központi sztrájk-kasszából kapnak segítséget.

Erdekes, hogy a békési és gyulai kenyérsütő vállalkozók mindennapra egy egy kocsi kenyeret adnak a sztrájkolóknak, csak hogy tovább bírják a harcot. Ez természetesen érdekük, mert ha a pékek segéd nélkül dolgozni nem tudnak, annál több fogyasztásra lesznek ők szert.

A sztrájkoló pékek holnap a következő felhívást bocsátják ki:

A nagyérdemű közönséghez!

Mi aradi sütőmunkások tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy nem rosszakaratulag vonjuk el munkaerőnket, hogy ezáltal a nagyérdemű közönséget a sütemény élvezetétől elvonjuk, hanem nyomorunk tarthatatlansága kényszerített reá. Mindnyájan munkaszerető és munkabírók vagyunk, kik munka után élünk, kiket a munka nemesít, ezt mindenki elismeri, csak munkaadók nem, tehát a sztrájk az ő rovásukra irandó, kik önönmaguk között konkurálnak a munkások kárára.

Csak tisztességes bért követelünk és úgy a nagyérdemű közönség, mint saját egészségünk érdekében, külön legyen hálszobánk a műhelytől és tisztán legyen tartva úgy a sütőde, mint lakásunk. Továbbá koszt pénzt és azt, amit a törvény előír.

Leányszöktető ügyvéd.

(Egy zentai szerelmes pár Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 8.

Az aradi rendőrséghez érdekesen pikáns megkeresés érkezett két nap előtt a zentai rendőrfőkapitánytól. A megkeresés egy szökevény szerelmes pár után tudakozódik, amely Zentáról Arad felé vette útját.

A leányszöktető férfi dr. Bárdos Lipót zentai ügyvéd, a leány pedig egy zentai előkelő földbirtokos család leánya. A fiatal ügyvéd szerelmes volt a híres szépségű földbirtokos-leányba, s természetesen a „szöke csoda“ is hasonló érzelmekkel viseltetett a deli, elegáns megjelenésű ügyvéddel szemben.

Bárdos dr. néhány hónap előtt megkérte a leány kezét az apától, a család azonban hallani sem akart a házasságról, lévén a leány kékvérű, a fiatal ember pedig zsidó.

Mikor az apa látta, hogy Bárdos dr. és a Juliska között sokkal komolyabb a viszony, semhogy azt a kérő egyszerű elutasításával megszüntethetni lehetne, megtiltotta leányának, hogy az ügyvéddel érintkezzék s a fiatal embernek is tudára adta, hogy a családdal szemben lesz kiméletes, ha — elmarad a háztól.

A szerelmes pár ezentúl már csak titokban érintkezett egymással, leginkább csak levelezés útján. Így tudtak megállapodni abban is, hogy kijátszák a szülői akaratot és megszöknek.

Tervüket a napokban megvalósították. Eltűntek Zentáról s a rendőri megkeresés szerint Soborsinba utaztak. Az apa, mielőtt a szökevényről értesült, nyomban elindult leánya keresésére, de Soborsinban már nem találta őket. Egy nappal előbb elutaztak onnan, még pedig a jelek szerint Aradra. Az apa Aradra is eljött tegnap, itt azonban nem tudnak a szökevény szerelmeseikről, valószínű tehát, hogy utjokat még is másfelé vették.

A leány — a zentai kapitányság értesítése szerint — feltűnő szép nő, alacsony és szöke. A férfi épen ellentéte: magas és barna.

Az aradi szocialista-vezér a seprősi zendülésről.

(Ponta Péter nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 8.

A seprősi bíróválasztás alkalmával történt véres eseményeknek egyik oka, a mint ismeretes, a megyebeli oláhok között egyre jobban terjedő szocializmus volt. Az oláhok közé egyre nagyobb számmal járnak az agitátorok, s a rosszul magyarózott tanok meglehetősen elvadtították a románokat.

Egy munkatársunk fölkereste Ponta Pétert, az aradi szocialista-vezetőt, a ki sűrűn jár ki a megyebeli oláhok közé és szónokol a szocialista gyűléseken. Ezen a réven érdekes volt tudni, hogy mint vélekedik ő a seprősi eseményekről.

— A dologhoz — mondta, — tulajdonképp nem szólhatok hozzá, mert a seprősi szocialisták az *ujjászervezett* szociáldemokratákhoz tartoznak, én pedig a *nemzetközi* érdekekben dolgozom. De azt kijelenthettem, hogy az *ujjászervezett* szocialistáknak rossz, gyakorlatlan agitátorai vannak, a kik nem tudják kellőképp vezetni a népet. A hol eddig a nemzetközi szociáldemokraták szervezkedtek, ott nem volt baj. *Kétegyháza*n például, a hol véres zendülés volt, a szocialisták szintén az *ujjászervezettek* pártjához tartoznak. Nem elég a népet a pártnak megnyerni, de kellőképp fel kell őket világosítani annak eszméi felől, s meg kell nekik mondani, hogy miképp viselkedjenek: szóval, vezetni kell tudni őket.

Különbben nem hiszem, hogy a szocializmusnak sok köze lenne a seprősi bíróválasztáshoz. A szocialistáknak benne van ugyan a programjukban, hogy igyekezzenek a maguk embereit úgy a képviselő, mint a községi előljáró választásoknál behozni, de itt Matye nem volt szocialista, legalább nem lehet annak tekinteni, ha csak pár hónapja foglalkozik a szocializmussal.

— Az ilyen eseteknél — mondta az aradi szocialista-vezér — többnyire a hatóságok okozák a bajt és csinálnak zendülőket a békés emberekből. Az *elek*i főszolgabíróság például minden alapos ok nélkül két helyen is betiltotta a gyűléseinket: *Ottlakán* és *Nagykamárason*. Az egyik helyen csupán zárt helyiségben akarta megengedni a népgyűlést, a második esetben csak úgy, ha csak helybeli illetőségűek vesznek részt. Az aradi népgyűlések mutatják, hogy e két kikötésnek nincs helye. En levelet írtam *Urban* Iván főispánnak, a melyben tudomására hoztam ezeket a jogtalanságokat. Ha ezek ellen orvoslás nem lesz: akkor nem mernék felelni a következményekért.

Ezeket mondta az aradi szocialista-vezér. Futtaban, sietve mondta el, mert dolga volt az aradi péksztrájknál, amelyben, mint minden aradi sztrájkmozgalomban, az agitáció munkájánál részt vesz.

HIREK.

— Ujabb eljegyzés az uralkodóházban. Bécsből jelentik, hogy az uralkodóházban újabb eljegyzés készül. *Frigyes* főherceg harmadik leányáról, *Mária Henriette* főhercegnőről van szó, aki legközelebb jegyet vált *Bourbon Lajos* herceggel, az egykori braziliai császár unokájával. *Mária Henrietta* főhercegnő 1888-ban Pozsonyban, *Lajos* herceg pedig 1875-ben Petropolisban született és ezidő szerint mint hadnagy a közöshadseregben szolgál. Az eljegyzést valószínűleg még e hó folyamán közzéteszik. A *N. W. Tagblatt* irányadó helyen tett kérdézősködései alap-

ján azt jelenti, hogy ezt az eljegyzési hirt nem erősítik meg.

— Elmarad a városok kongresszusa. Magyarország polgármestereinek Debrecenben e hónap 18 és 19 ik napján kellett volna nagygyűlésüket megtartani. Az értekezlet a városháza nagytermében lettek volna és úgy volt, hogy a város vendégül fogadja az érkezőket. Már sokan be is jelentették érkezésüket. Most az a hír érkezik, hogy a polgármesterek értekezlete *egyelőre elmarad*. A zavaros politikai helyzet miatt halasztották el a gyűlést bizonytalan időre.

— Főispán és lapszerkesztő párbaja. A *Független Magyarország* egyik utóbbi számában *Lóránt* Dezső, a lap felelős szerkesztője, hosszabb cikket írt *Ex lex* címmel, amelyben éles kritika alá vette *Deésy* Zoltán Szolnok-Doboka vármegye főispánjának a *Bánffy* Dezső miniszterelnöksége alatti és a mostani *ex-lex* idejében tanúsított magatartását. A főispán magára nézve sértőnek találta a cikket és ezért *Ivánka* Oszkár és *Bedőházy* János országgyűlési képviselőkkel provokálta *Lóránt* Dezsőt, aki *Nessi* Pál és *Lengyel* Zoltán országgyűlési képviselőket kérte föl segédeikül. A segédek pisztolypárbajban állapodtak meg, kétszeri golyóváltással. A párbajt, amint fővárosi tudósítónk táviratozza, ma tartották meg s abban mindkét fél sértetlen maradt.

— A jogügyi bizottságból. Aradváros jogügyi bizottsága holnap, szombaton délután 4 órákor ülést tart.

— Az új műszaki igazgató. Az aradi *Weitzer-féle waggongyár* részvénytársaság a következő körlevelet bocsátotta ki: Van szerencsénk becses tudomására hozni, miszerint *Markóczy* Lajos ur, társulatunk műszaki igazgatójává nevezett ki és őt alapszabályaink 4. § a értelmében cégünknek per procura jegyzésével biztunk meg; nevezett ur a cégjegyzésnek igazgatóságunk egy tagjával együttesen való gyakorlására van feljogosítva. Midőn kérjük, hogy a törvényszéki legbejegyzett aláírását tudomásul venni szíveskedjék, maradunk teljes tisztelettel *Weitzer* János gép-waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

— *Eötvös* Károly ünneplése. Fővárosi tudósítónk írja: *Eötvös* Károly orsz. képviselő tiszteletére, a képviselőházban tartott hatalmas beszéde alkalmából, az egyetemi polgárság tudvalevőleg ma este lakomát akart rendezni a *Vampetics* féle vendéglőben. Tekintettel azonban arra, hogy *Eötvös* Károly gyöngékedik s így az ünnepségen részt nem vehet, a lakoma egyelőre elmarad.

— *Erzsébet* királyné életéből. *Paoli* bécsi rendőrbiztos, akit a franciaországi uralkodótogatások alkalmából a biztonsági szolgálat szervezésével biztattak meg, érdekes visszaemlékezéseket közöl *Erzsébet* királynéről. A királynénak egy napon következő szavakkal nyújtott át egy görög stílusú könykorsót:

— Gyűjtsön ebbe felséged örömkönyveket! A királyné egy darabig elmerengve hallgatott és aztán így szólt:

— Akkor ez a korsó mindig üres marad. Többi könyveim számára pedig nem elég nagy.

Egy más alkalommal a királyné ezeket mondta:

— Azokból, kik most élnek, száz év múlva már egy se marad. A mostani európai trónoknak akkor talán már a fele sem lesz meg. Uj uralkodók lesznek. Minden, a mi most nekünk nagynak, szükségesnek látszik, a múlté lesz. Az ember is mint egy mákvirág, vagy egy hullám, gyorsan elmúlik.

— *Kubelik* és menyasszonya az ország-házban. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A képviselőháznak ma érdekes vendégei voltak: *Kubelik* Jan, az ismert hegedűművész menyasszonyával, *Szell* Mariskával és jövendőbeli apósá-

val, *Szell* Farkas debreceni ítélőtáblai bíróval. *Kubelik*ék a karzaton meghallgatták a képviselőház ülésének egy részét, azután megtekintették az új parlamenti palota nevezetesebb helyiségeit.

— *Agyonlőtt önkéntes*. *Tirolban*, a mint lapunknak táviratozzák, *Gross* Arnold önkéntest, *Gross* Herman vinkovcei kereskedő fiát, a ki az olasz határszélien teljesített őrszolgálatot, az olasz földről jövő golyó megsebezte és halálát okozta. A mikor az apa fia haláláról értesült, szörnyet halt.

— Értekezlet az állasközvetítés szervezése ügyében. Az *Aradi Kereskedők Köre*, amint jeleztük, vasárnap délután három órákor, az országos állasközvetítés szervezése ügyében értekezletet tart. Az értekezletre a kör a következő meghívást teszi közzé:

Aradváros kereskedői és kereskedelmi alkalmazottaihoz!

Azon feladatok közül, amelyek megoldását a kereskedő osztály emelése, a kereskedelmi alkalmazottak anyagi és társadalmi helyzete kívánatosá teszi, első sorban áll a munkanélküliség ellen való védekezés, az állasközvetítés rendezése. Ennek a nagyfontosságú feladatnak tudatában, az *Aradi Kereskedők Köre* f. é. május 10 én, vasárnap d. u. három órákor, az *Aradi Kereskedők Köre* nagytermében (Szabadság-tér 7., I. em.) általános értekezletet tart az állasközvetítés országos rendezése ügyében. Az értekezleten részt vesznek: maróthi *Fürst* Bertalan nagykereskedő ur, ez ügynek lelkes előharcosa és *Zerkowitz* Emil ur, a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületének elnöke. Ez értekezletre az aradi kereskedőket és kereskedelmi alkalmazottakat meghívjuk és kérjük, annak jelentős tárgyára való tekintettel, hogy azon minél nagyobb számmal vegyenek részt. Az *Aradi Kereskedők Köre* nevében: *Teleschi* Viktor, elnök. *Faragó* Rezső, ügyvezető-titkár.

Az értekezletre jövő vendégek tiszteletére a kör, szombaton este kilenc órákor, a *Milenum-sör*csarnok külön termében *társas összejövetelt* tart, amelyre az elnökség kéri a tagoknak minél nagyobb számban való megjelenését.

— Egy altábornagy a bán ellen. *Zágrábból* táviratozzák: *Canics* altábornagyot, a kiknek a napokban az ismeretes összekocnása volt a horvát bánnal, legközelebb *Josefstad*ba helyezik át.

— Letartóztatott kereskedő. Nagyvárad kereskedői köreiből nagy feltűnést keltett tegnap egy letartóztatás híre. *Weisz* Lázár Zöldfa-utcai divatáru kereskedő nemrégiben nyitott nagyobb üzletet a Zöldfa fogadó átellenében. Az üzlet menete eleinte meglehetősen élénk volt, a nyomasztó gazdasági viszonyok azonban súlyosan megviselték utóbb az üzletet, amelynek tulajdonosa a legnagyobb gondokkal volt kénytelen küzdeni, elkövetkeztek a lejáratok s a jórészt hitelbe vásárolt árukért fizetni kellett volna, azonban *Weisz* Lázár folyton halasztgatta köteletségének teljesítését a hitelezők beleegyezésével. Ezalatt pedig átadta az üzletét. Mikor ezt a manővert észrevették, csődöt kértek *Weisz* Lázár ellen a bécsi és budapesti hitelezők, akik egyszersmint csalárd bukás miatt bünyenítő feljelentést tettek a kereskedő ellen. *Weisz* Lázárt ma hallgatta ki *Papóczy* Ferenc t. rendőrfőkapitány, aki a kihallgatás folyamán olyan súlyos terhelő körülményeket fedezett föl, hogy a kereskedőt vallomásának befejezése után előzetes letartóztatásba helyezte. *Weisz* Lázárt, aki ügyvédje után föllebbezett letartóztatása ellen, délután átkísérték a kir. ügyészség fogházába.

— Merénylet egy igazgató ellen. *Temesvárról* sürgönyzik nekünk: A *Béga* mellékágyában hat suhanc, *Becker* György vezetése alatt, csolnakázás közben revolverekből a tanítóképző intézet ablakaiba lőtt. Egy golyó

NAPIREND.

Május 9. Szombat. Róm. kath. naptár: N. Gergely — Protestáns naptár: N. Gergely. — Izraelita naptár: Sabbat, Achre Moth. — Görög-keleti naptár (április 26.): Vazul püspök. — A nap két 4 óra 16 perckor, nyugszik 7 óra 6 perckor.

Költösey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erkelé-muzeum helyisége mellett álló terem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Száraz, meleg.

REGÉNY-CSARNOK.

Klára grófnő.

— Francia regény. —

Fordította: Ritt Gyula.

[17]

(Folytatás.)

— El van jegyezve a comtesse? — kérdezte Walter senior elnyult arccal.

— Még nincs nyilvánosan. Monticon már kinak nincs vagyona s így nem is vehetne el egy vagyontalan leányt. Mivel azonban a fiatalok nagyon szeretik egymást . . .

— Hozzám jött, hogy ezt a kis aprópénzt én adjam önnek grófnő. Nemde? Ah, kedves grófnő, — folytatta mosolyogva Walter — ön nagyon naiv. Elfeleldni látszik, hogy ez ügyben másképp állapodtunk meg.

— Legjobb barátom, az csak tréfa volt.

— Tréfa? No köszönöm az ilyen tréfát. Fiam biztosan számít leánya kezére.

— De hiszen az lehetetlen, gondolja csak meg Walter ur. Alenconi Billefort Clementine comtesse és Walter Gusztai. Nem, nem, ez nem is lehetett komoly beszéd.

— Nem komoly? Hm! Hát mi különbség van abban, ha egy gróf vesz el egy egyszerű polgár leányt, vagy egyszerű polgár ember vesz el egy grófi kisasszonyt. Semmi különbséget nem találok, különösen ha úgy a polgár leány, mint a polgár ifju egy-egy millióskával rendelkezik.

— De kedves barátom, nekem nem volna ellenvetésem, ha a gyermekek nem szeretnék anynyira egymást!

— Engedje meg grófnő, hogy én is mondassak valamit. Ha beleegyeznek azon tervembe, hogy a fiam vegye el a leányát, akkor rendelkezésére áll a tárcám, ha azonban Clementine comtesset, az éhenkórász nemeshez akarja adni, akkor egy fillérral sem szolgálhatok. Ebben az esetben forduljon fiához, az én kedves vőmhöz, ki fekete hálátlansággal fizet nekem.

— Hogyan fordulhassak hozzá, ha miije sincsen? Alencon fölött nem ő, hanem a felesége, vagy éppen ön rendelkezik.

— No ez igaz grófnő; csak nem gondolja, hogy praktikus ember létemre az utolsó kártyát is kiadom a kezemből?!

— Maga mégis csak a régi marad, — válaszolt külső szeretetreméltósággal a grófnő. — Figyelmeztetem azonban, hogy a birtok úgy is el fog pusztulni, mert fiam elpocsékolja.

— Mit mond?

— Igen, elpocsékolja! Egy éjjel százezer frankot vesztett kártyán. Játsszik a turfon, hálátlan összegekkel és mesésen szórja a pénzt ünnepélyekre, estélyekre. Ova intem, kedves barátom.

— És Claire egy árva szót sem mondott nekem erről? Szép dolog, mondhatom, — kiáltott mély indulattal és meglepetéssel senior Walter.

— Az ön leánya Claire, egy nagyon kedves, bájos, szeretetreméltó teremts, kedves barátom, de nem örökölte az ön üzleti szellemét. Még valamit. A viszony közöttük nem olyan mint a melyet elvárhatunk a férj és feleségtől.

— Ezer menykő! — ugrott fel senior Walter. — Mit akar ezzel mondani?

— Ugy látszik, mintha csalódtak volna egymásban.

— Tehát azért oly sápadt szegény Claire, azért oly komoly és szétlan. Ah! Várj csak kedves vőm uram, mi beszélni fogunk még egymással. — pattogott magánkívül senior Walter.

— Az istenért kedves barátom, ne csináljon valami ügyetlenséget. Renée ugyanis oly iz-

gatott kedélyállapotban van s ha fölmérgezik, képes lesz . . .

— Talán elválni?

A grófnő igenlően bólintott.

Walter senior haragosan az asztalra ütött ökklével s aztán heves lépésekkel föl és alá mérgette szobáját. A grófnő titkos mosolylyal figyelte heveskedését. Szavai, az öreg Achilles sarkát találták, ki sokat adott leánya boldogságára és előkelő társadalmi állására.

— Értsen meg engem, kedves barátom — szólt a grófnő némi szünet után, — hogy tulajdonképp mért is kerestem fel önt és miért akartam önnel néhány bizalmas szót váltani. Ha segíteni fog rajtam, akkor az én segítségemre is számíthat. Nekem nagyobb befolyásom van Renéere, mint önnek. Ezt csak elhiszi?! Vagy azt hiszi, hogy tán a kedves neje . . .

— Kérem csak őt hagyja ki a játékból. Még jobban összebonyolítja a dolgot. De kegyednek kedves grófnő igaza van: óvatosaknak kell lennünk. Fia bizalmatlan lett; az esküvő után is milyen scénát csinált itten. Nagy Isten, milyen hálátlan ember! Az ön ügyét még nem tárgyaltuk le grófnő, majd beszélünk róla. Remélem, nem nagyon sürgős. Előbb vőmmel akarok tisztában lenni. Játékos, pazarló! Hálátlan! Még boldoggá sem tette leányomat. Ezer mennydörgős menykő üssön . . . bocsáson meg grófnő! A méreg dul-ful bennem . . . Grófnő! En segíteni fogok helyzetén, bizza csak rám, de viszontszolgálatot kérek érte. Egy nagy ünnepélyt fogunk rendezni . . . egy bált, vagy hozzá hasonlót. Kegyednek azon meg kell jelenni Clementine comtesse-el együtt. Remélem vőm, sem fogja a meghívást visszautasítani. Ekkor akarom őt próbára tenni és megfigyelni. Akar segédkezni nyújtani nekem grófnő?

— Minden bizonynyal kedves barátom, ha én is számíthatok önre! . . .

— Mennyire van hirtelen szüksége?

— Tízezer frankra!

Walter senior kinyitotta a pénzes szekrényét.

— Ime grófnő, majd máskor elszámoljuk — szólt és átnyújtotta a kért összeget. — Tehát megegyeztünk?

— Számíthat reám kedves barátom.

A két szövetséges meleg barátsággal szorított kezét egymással. Aztán elbucsuztak és a grófnő mint győzelmes fél hagyta el a küzdteret.

Az öreg pénzes szekrény megvasalt ajtaja azonban haragosan nyikorgott rozsdás sarkai-ban: úgy látszik nem volt megelégedve gazdájával.

(Folytatása következik.)

Aradi Tarka Színpad.

Csiky László művészeti igazgató.

Elite-kávéház átalakított helyiségében

Asztalos Sándor-utca.

Soeur Djelma,

orosz, olasz, francia, angol ének- és táncművésznők fellépte.

CACKE-WALKE

Tarka Színpad beharangozója. Irta: Farkas Ferenc.

Jávor Aranka, Domby Ilona, Kaczér Erzszi,
vigjátéki naiva. operette énekesnő. chansonette.

Érczkövy Károly,

operette énekes vendégfellépte.

Miklós Gyula, Margittay Gyula,

burleszk komikus. szalon színész.

Timár Béla,

komikus.

Neszmélyi J., karnagy.

Fényes családias műsor.

Belépti-díj 1 korona.

Az előadás este 9 órakor kezdődik.

NYILTTÉR.*

Ma szombaton d. u. 1 $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{1}{2}$ óráig

KATONAZENE

Baross-parki kioszkban

hol

már a kora reggeli órákban kapható:

Nagy reggeli, mely a következőkből áll: thea, kávé, vagy tej, ehhez vaj, tojás és sonka **45 kr.**
Ugyanez sonka nélkül . . . 25 kr.
Kávé vagy tej vajjal . . . 20 kr.
Kávé vagy tej méz és vajjal 30 kr.

Mindenféle kávéházi italok és ételek.

Hideg buffet.

Egész éjjel nyitva.

Vasár- és ünnepnapokon

ZONA-REGGELI,

mely áll: Gulyás- vagy pörköltből, hozzá egy pohár sör **20 kr.**

A legfigyelmesebb és legjobb kiszolgálásról gondoskodva van.

Telefon: 475.

1162

Tanító urak figyelmébe.

Kitünő

vizsgai jutalom könyv.

Vaday József. Tanulók vezérkönyve kötve 1 kor. diszkötésben 1 kor. 30 fill. Országszerte használatban levő

vizsgalapok

helyes vonalozással.

„Haladás” vizsgalap bekötési tábla, melylyel mindenki önmaga kötheti be vizsgalapjait, piros vagy fekete színben, használati utasítással darabja 1 korona.

Kérjük a tanító urakat kiadásainkat, melyek számot tevők, az ország könyvpiacán iskolákba bevezetni.

Csik János 16 fali olvasótábla.

„ ABC.

„ II. oszt. olva. ökönyv.

„ III. oszt. olvasókönyv.

„ IV. oszt. olvasókönyv. (Sajtó alatt)

Kun-Fülöp Csatt. Gazdasági ism. iskolák olvasókönyv.

Záray Odón. Földrajz a IV. oszt. számára.

Csik János. Földrajz a III. oszt. számára.

Arad megye térkép vázlata 6 fill.

„ Térképe (sajtó alatt.)

Lejtényi Sándor-féle térkép vázlatok. Az öt világrész (külön külön). Magyarország és osztrák magyar monarchia térkép vázlatai darabja 6 fillér.

Értesítő a népiskolák részére az új utasítás szerint (sajtó alatt.)

Dr. Hunyady. A helyesírás rendszere.

Megjelentek

Ingusz I. és fia

kiadásában Aradon.

Városi és megyei telefon 115.
Tisztelettel felhívom mélyentisztelt ve-
vőim és a n. é. közönség szives figyelmét,
hogy 855

színes bőr különlegességeim a
tavaszi idényre megérkeztek.

Rendeléseket a legsikkesebb divat szetint
pontosan eszközölök.

Seelinger M. Andor

uri és női minta cipészete

Arad, Szabadság-tér.

Városi és megyei telefon 115.

Zalogczédulákat,
tört aranyat, ezüstöt és ékszer-
tárgyakat készpénz fizetés mel-
lett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legol-
csóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 703

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438

Permetezők

3 évi jótállással (ingyen javítás.)

E permetezők alkatrészei a rézol-
dattal semminemű érintkezésbe
nem jönnek s így azokat sem meg-
támadni, sem eldugni vagy meg-
rongálni nem képes. Ára 82 kor.,
3 évi ingyen javítással.

Hönig Frigyes

harangöntőnél

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Ugyanott

Borszivattyúk

s hozzávaló legjobb minőségű gum-
micsövek.

Tüzi-fecskendők

s hozzávaló legjobb minőségű belül
gummizott kender tömlők és kutak.
Mindennemű javítások elfogad-
tatnak.

VÖRÖS JÓZSEF

paplan és matráczkészítő

Aradon, Deák Ferencz-utca 4. és 5. szám.

Tisztelettel értesíti a n. é. helybeli és vidéki közönséget,
hogy évek óta a Szabadság-téren létezett paplan és matrác-
készítési iparát **Deák Ferencz-utca 4. és 5. szám**
alá helyezte át.

Készít mindennemű

paplan és matráczokat

a leggyorsabbtól a legfinomabb minőségben, jutányos árban
és pontos kivitelben. 604

Javítások jutányosan és a legnagyobb gondfordítás mellett elfogadtatnak.

Posta cím: Müller J. és fia Arad.

Csipkefüggönyök tisztítása!

Tisztelettel értesítjük a n. é. hölgyközönséget, mi-
szerint a kor igényeinek megfelelőleg

csipkefüggönyök tisztításához

egy modern gőz

simitó-gépet

szereztünk be, miáltal a függönyráma feszítés (spano-
lás) elmarad, tehát a feszítés (spanolás által előforduló
szélek kiszakadása **ki van zárva** s a függönyök teljesen
új kinézetet nyernek, mintha az üzletből újonnan kerülne ki.

Mindennemű férfi-, női- és gyermekruhák, naper-
nyők, keztyűk, nyakkendők, stb. stb.

vegyileg tisztítatnak

Müller J. és Fia

kelme-festő és vegy-tisztító intézetében

Aradon,

Asztalos Sándor-utca 2-3. Forray-utca 4. sz.

Gyár: Halász-utca 29-30.

Posta cím: Müller J. és fia Arad.

A Gróf Csáky - féle **Alvácza fürdő**

uradalomhoz tartozó

Arad és Hunyadmegye határán.

Teljesen újra berendezve és kényelmes vendégszobákkal ellátva.

Gyönyörű fekvésű, kies völgyben kitűnő jó levegővel.

Csusz, ischias, rheuma, köszvény, női betegségek, bőrbajok, el-
gyengülés stb. ellen, kiváló jó hatással, biztos eredménnyel.

Állandó fürdőorvos: Dr. Lenávy Márk.

Kitűnő magyar koszt!

Állandó zenekar!

Legolcsóbb árak!

Ünnepélyes megnyitás május 17-én.

37798. VI. 2. sz.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A sztanecsófalvai kincstári birtokon a folyó évben felépi-
tendő 50 telepházhoz szükséges épületi faanyagok, u. m.
gerendák, deszkák és léczek szállításának vállalatban való biz-
tosítása céljából folyó évi május hó 25-én d. e. II órakor az
aradi m. kir. jószágigazgatóság hivatalos helyiségeiben írásbeli
ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel ellátva és az ajánlati
összeg 5 (öt) százalékának letételéről szóló adóhivatali nyug-
tával felszerelve az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál legké-
sőbb a fent említett határidőig nyújtandók be, a mely hivatal-
nál, nemkülönbén gazdasági műszaki hivatalomnál (Budapest, V.
Vécsey-utca 3. sz.) a vállalati részletes feltételek a rendes
hivatali órákban megtekinthetők és a szállítandó faanyag költ-
ségvetési mintái az egységárra és a vállalati pénzüsszetre vo-
natkozó rovatok kitöltése végett díjtalanul átvehetők.

Az ajánlatok egyéb kellékeire nézve az általános feltételek
ötödik szakaszának határozománya irányadók.

Elkészve beérkezett vagy utóajánlatok, továbbá táviratok
figyelembe vétetni nem fognak.

Fentartom magamnak a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok
közül az ajánlati összegre való tekintet nélkül szabadon vá-
laszthassak.

Budapest, 1903. évi április hó 29-én.

M. kir. földmiv. minister.

1120

Butor-gyáramat

Választó-utczából

Magyar-utca 5. sz. házamban,

külön e célra épített nagy helyiségbe

helyeztem át.

Steigerwald A.

butorgyáros

1027

Arad, Andrásy-tér 15.

Vidéki megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Vidéki megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Legjobb szabásu ingblusok

Stern M. A.

Aradon, Andrassy-tér.

Alapított 1875. Arad közlönye

APRÓ HIRDETESEK.

Ügyes derékvaróné

azonnal felvétetik Hunyady-utca
1. sz. I. em. 18. 1101

Szöllősgazdák figyeimébe.

Egy teljes jó karban levő fedeles
stajer kocsi haláleset miatt olcsón
eladó. Bővebbet Daimel Lajos fű-
szerkereskedésében, Szabadság-tér.
1092

Lakást keresek.

Nagy nagy szobás lakást keresek
augusztusra a főtéren, vagy annak
köz-ében. Ajánlatot „Nagy szo-
bák” címen a kiadóhivatalba kérek.

Pénztárhoz, vagy irodába

ajánlok egy fiatal leány. Czim
a kiadóhivatalban. 1124

Eladó szatócsüzet.

Egy már ötven év óta fennálló jó
forgalmu szatócsüzet, tohánytözede
és pálinkaméréssel, betegség miatt
a házzal együtt előnyös feltételek
mellett azonnal eladó, esetleg öt
évre bérbeadandó. Évi forgalom
körülbelül negyvenezer korona. —
Czim a kiadóhivatalban. 1111

Egy kis belterjes gazdaság

falun, egy kemény anyagból épült
ház (2 szoba, 1 konyha, 1 élé-
kamra, pincze és faszín), hozzá
800□-ös kert és egy 1000□-ös
szőlő és gyümölcsfákkal, ugymint
kerti veteményekkel és löherével
beültetett kert azonnal eladó. To-
vábbá egy még nem használt, egé-
szen új női kerékpár olcsón eladó.
Czim a kiadóhivatalban. 1112

Szeged Rókusi

szép asszony! Rövid, de édes so-
rait örömmel vettem, utazásunk
óta lázban égok, esdeklem, ejtse
módját, hogy segítsen rajtam, eszté-
vesztetten. Kézcsók és üdv. Lázás
ifju. 1109

Első gyulai gőzmalom házi- nyer sütődjé Aradon.

A sütőde és az Asztalos Sán-
dor-utczai

üzlet vezetésére

egy

alkalmazottat keres.

A gyulai gőzmalomba egy

segéd-könyvvezetői állás

van üresedésben. — Mindkét ál-
lásra pályázók küldjék ajánlatukat
Gyulára, az Első Gyulai Gőzmalom-
hoz Reiner Zsigmond címre. 1097

Jég

kapható havi bérletben házhoz szál-
lítva Petőfi-u. 7/b. sz. Telefon
199. szám. 1084

ARADON,

Salacz Gyula-utca 2.
Kalmár József

műszerész

ajánlja jó minőségű

kerékpárjait.

Raktáron tartok elsőrendű külső és
belső gumikat és minden a kerék-
párhoz tartozó felszerelési tárgyakat.
Olcsón és jótállás mellett végzek

kerékpár javításokat.

Villanyos csengő és telefon beren-
dozéseket szakszerűen és jótállás
mellett készítek. 806

Telephon szám 242.

A hölgyek is keresik jogukat,

ne engedjék magukat bevásárlásaiknál befolyá-
soltatni, hanem fedezzék szükségleteiket a

tavaszi idényre

Reiner S. Sándor áruházában

Arad, Hunyadi-utca 2. szám,

hol ruhakelmék, ruhaneműek, csipkék, szalagok, diszítések, nagy raktár szőnyegek, czipők,
harisnyák, továbbá férfi szövetekben, bámulatós árban kaphatók. 1108

NEUMANN M.

esész. és kir. udvari szállító

férfi-, nő- és gyermek-ruha telepe

ARADON,

Andrassy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárukban.

Hétfő szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.